ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΑΠΟΦΑΣΗ (ΕΕ) 2015/162 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 9ης Ιουλίου 2014

σχετικά με την κρατική ενίσχυση SA.36612 (2014/C) (ex 2013/NN) που χορήγησε η Λετονία για την PAREX

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2014) 4550]

(Το κείμενο στην αγγλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 108 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

Αφού κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με τις προαναφερθείσες διατάξεις ([1]),

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1.1. Προηγούμενα μέτρα υπέρ της Parex

(1) Στις 10 Νοεμβρίου 2008 η Λετονία κοινοποίησε στην Επιτροπή δέσμη μέτρων κρατικής ενίσχυσης υπέρ της AS Parex banka («Parex banka»), που απέβλεπαν στην υποστήριξη της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η Επιτροπή ενέκρινε προσωρινά τα εν λόγω μέτρα στις 24 Νοεμβρίου 2008 ([2]) («πρώτη απόφαση διάσωσης») βάσει της δέσμευσης της Λετονίας να υποβάλει σχέδιο αναδιάρθρωσης για την Parex banka εντός έξι μηνών.

(2) Κατόπιν αιτημάτων της Λετονίας, η Επιτροπή ενέκρινε δύο σύνολα αλλαγών όσον αφορά τα μέτρα ενίσχυσης σχετικά με την Parex banka με τις αποφάσεις της 11ης Φεβρουαρίου 2009 ([3]) («δεύτερη απόφαση διάσωσης») και της 11ης Μαΐου 2009 ([4]) («τρίτη απόφαση διάσωσης»).

(3) Στις 11 Μαΐου 2009 η Λετονία κοινοποίησε σχέδιο αναδιάρθρωσης για την Parex banka. Με την απόφαση της 29ης Ιουνίου 2009 ([5]), η Επιτροπή κατέληξε στο προκαταρκτικό συμπέρασμα ότι τα κοινοποιηθέντα μέτρα αναδιάρθρωσης συνιστούσαν κρατική ενίσχυση στην Parex banka και εξέφρασε αμφιβολίες κατά πόσον η ενίσχυση αυτή μπορεί να είναι συμβατή με την εσωτερική αγορά. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 108 παράγραφος 2 της Συνθήκης και ζήτησε από τη Λετονία να παράσχει τις αναγκαίες πληροφορίες για τη συμβατότητα της ενίσχυσης.

(4) Μεταξύ 11ης Μαΐου 2009 και 15ης Σεπτεμβρίου 2010 ανταλλάχθηκαν ορισμένες πληροφορίες και πραγματοποιήθηκαν συζητήσεις μεταξύ της Λετονίας και της Επιτροπής σχετικά με την αναδιάρθρωση της Parex banka. Κατά την εν λόγω περίοδο η Λετονία επικαιροποίησε το σχέδιο αναδιάρθρωσης της Parex banka αρκετές φορές.

(5) Το σχέδιο αναδιάρθρωσης προέβλεπε διαχωρισμό της Parex banka σε μια νέα αποκαλούμενη «καλή τράπεζα» με την ονομασία AS Citadele banka («Citadele»), η οποία θα αναλάμβανε όλα τα βασικά περιουσιακά στοιχεία και ορισμένα μη βασικά ([6]), και σε μια αποκαλούμενη «κακή τράπεζα» («Reverta» ([7])), η οποία κράτησε τα υπόλοιπα μη βασικά και μη αποδοτικά περιουσιακά στοιχεία. Ο διαχωρισμός αυτός εφαρμόστηκε την 1η Αυγούστου 2010.

([1]) Απόφαση της Επιτροπής SA.36612 — 2014/C (ex 2013/NN) (ΕΕ C 147 της 16.5.2014, σ. 11).
([2]) Απόφαση της Επιτροπής NN 68/08 (ΕΕ C 147 της 27.6.2009, σ. 1).
([3]) Απόφαση της Επιτροπής NN 3/09 (ΕΕ C 147 της 27.6.2009, σ. 2).
([4]) Απόφαση της Επιτροπής N 189/09 (ΕΕ C 176 της 29.7.2009, σ. 3).
([5]) Απόφαση της Επιτροπής C 26/09 (πρώην N 289/09) (ΕΕ C 239 της 6.10.2009, σ. 11).
([6]) Ειδικότερα, τα εξυπηρετούμενα δάνεια σε δανειστές που βρίσκονται στην Κοινοπολιτεία Ανεξάρτητων Κρατών («CIS»), τη λιθουανική θυγατρική, υποκαταστήματα στη Σουηδία και τη Γερμανία και τις δραστηριότητες διαχείρισης περιουσίας, με την τελευταία να περιλαμβάνει την ελβετική θυγατρική.
([7]) Η «κακή» τράπεζα αρχικά διατήρησε το όνομα της Parex banka μετά τον διαχωρισμό που πραγματοποιήθηκε την 1η Αυγούστου 2010, αλλά καταχωρίστηκε τον Μάιο του 2012 υπό την εταιρική επωνυμία «AS Reverta».

(6) Με την απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2010 ([8]) («η τελική απόφαση για την Parex»), η Επιτροπή ενέκρινε το σχέδιο αναδιάρθρωσης της Parex banka, βάσει δεσμεύσεων που ανέλαβαν οι αρχές της Λετονίας στις 3 Σεπτεμβρίου 2010.

(7) Με την απόφαση της 10ης Αυγούστου 2012 ([9]) («τροποποιητική απόφαση»), η Επιτροπή ενέκρινε τροποποιήσεις σε τρεις δεσμεύσεις που συμπεριλαμβάνονταν στην τελική απόφαση για την Parex, ύστερα από αίτημα της Λετονίας. Οι εν λόγω τροποποιήσεις: 1) παρέτειναν τη λήξη της προθεσμίας για τα δάνεια CIS ([10]) έως τις 31 Δεκεμβρίου 2014· 2) αύξησαν το όριο των ελάχιστων απαιτήσεων κεφαλαιακής επάρκειας που προβλέπεται για την Citadele στο επίπεδο της τράπεζας και του ομίλου· και 3) επέτρεψαν τη μεταφορά των μη χρησιμοποιημένων δανειστικών κεφαλαίων των προηγούμενων ετών, σεβόμενες παράλληλα τα αρχικά ανώτατα όρια κεφάλαια του μεριδίου της αγοράς.

(8) Η Επιτροπή σημειώνει ότι, στις 5 Ιουνίου 2014, η Λετονία δέχτηκε, κατ' εξαίρεση, η απόφαση αυτή να εκδοθεί στην αγγλική γλώσσα.

1.2. **Η επίσημη διαδικασία έρευνας**

(9) Την 1η Οκτωβρίου 2013 η Λετονία κοινοποίησε αίτημα για περαιτέρω τροποποίηση της τελικής απόφασης για την Parex, ζητώντας την αναβολή της προθεσμίας για την εκποίηση της δραστηριότητας διαχείρισης περιουσίας της Citadele ([11]). Κατά την αξιολόγηση της εν λόγω αίτησης τροποποίησης, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η Λετονία είχε χορηγήσει κρατική ενίσχυση στην Parex και τη Citadele πέραν των μέτρων ενίσχυσης που εγκρίθηκαν από την Επιτροπή.

(10) Μεταξύ […] (*) και 4ης Μαρτίου 2014 πραγματοποιήθηκαν αρκετές ανταλλαγές πληροφοριών μεταξύ της Λετονίας και της Επιτροπής για τα εν λόγω πρόσθετα μέτρα ενίσχυσης. Η Λετονία υπέβαλε στοιχεία και έγγραφα στις 30 Οκτωβρίου 2013, στις 31 Ιανουαρίου 2014 και στις 4 Μαρτίου 2014 (συμπεριλαμβανομένου επικαιροποιημένου σχεδίου αναδιάρθρωσης για την Parex banka).

(11) Από την 11η Νοεμβρίου 2013 η Επιτροπή λάμβανε επίσης μηνιαίες επικαιροποιήσεις σχετικά με την πρόοδο της Λετονίας όσον αφορά την πώληση της Citadele, διαδικασία η οποία άρχισε τον Οκτώβριο του 2013.

(12) Με την απόφαση της 16ης Απριλίου 2014 ([12]) («απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας») η Επιτροπή ενημέρωσε τη Λετονία ότι, αφού εξέτασε τις πληροφορίες που παρασχέθηκαν από τις αρχές της Λετονίας, είχε αποφασίσει να κινήσει τη διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 108 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης («η Συνθήκη»). Στην απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας, η Επιτροπή κάλεσε επίσης τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την ενίσχυση, και στο πλαίσιο αυτό έλαβε ένα έγγραφο στις 23 Μαΐου 2014.

(13) Η Λετονία ενημέρωσε την Επιτροπή ότι, για λόγους επείγουσας ανάγκης, δέχεται, κατ' εξαίρεση, να εκδοθεί η παρούσα απόφαση στην αγγλική γλώσσα.

2. **ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ**

2.1. **Η επιχείρηση**

(14) Η Parex banka ήταν η δεύτερη μεγαλύτερη τράπεζα της Λετονίας με σύνολο ενεργητικού 3,4 δισεκατ. LVL (4,9 δισεκατ. EUR) στις 31 Δεκεμβρίου 2008. Η Parex banka ιδρύθηκε το 1992. Κατά τη διάρκεια του Νοεμβρίου του 2008 η Λετονία απέκτησε το 84,83 % του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας από τους δύο μεγαλύτερους μετόχους με συνολική συμβολική τιμή αγοράς 2 LVL (περίπου 3 EUR), ένα μέτρο κρατικής ενίσχυσης που εγκρίθηκε από την Επιτροπή με την πρώτη και δεύτερη απόφαση διάσωσης. Μετά την ανακεφαλαιοποίηση που εγκρίθηκε με τις αποφάσεις διάσωσης, η Λετονία αύξησε περαιτέρω τη συμμετοχή της στην Parex banka σε περίπου 95 %, με την εισφορά επιπλέον 140,75 εκατ. LVL τον Μάιο του 2009, μέτρο το οποίο εγκρίθηκε από την Επιτροπή με την τρίτη απόφαση διάσωσης.

(15) Τον Απρίλιο του 2009 η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης («ΕΤΑΑ») απέκτησε το 25 % του μετοχικού κεφαλαίου της Parex banka συν μία μετοχή. Μετά τον διαχωρισμό της Parex banka σε «καλή» και «κακή» τράπεζα, το 2010, και τις μεταγενέστερες αλλαγές στη μετοχική δομή, οι μέτοχοι της Citadele είναι πλέον η Λετονία (75 %) και η ΕΤΑΑ (25 %), ενώ οι μέτοχοι της Reverta είναι η Λετονία (84,15 %), η ΕΤΑΑ (12,74 %) και άλλοι (3,11 %).

([8]) Απόφαση της Επιτροπής 2011/364/ΕΕ (ΕΕ L 163 της 23.6.2011, σ. 28).
([9]) Απόφαση SA.34747 της Επιτροπής (ΕΕ C 273 της 21.9.2013, σ. 1).
([10]) Που σημαίνει δάνεια σε δανειζόμενους που βρίσκονται στη CIS.
([11]) Η δραστηριότητα διαχείρισης περιουσίας συνίσταται στον τομέα διαχείρισης ιδιωτικών κεφαλαίων της Citadele, στις θυγατρικές διαχείρισης περιουσίας και στην AP Anlage & Privatbank AG, Ελβετία.
(*) Επιχειρηματικό απόρρητο.
([12]) Βλέπε υποσημείωση 1.

(16) Λεπτομερής περιγραφή της Parex banka μέχρι τη στιγμή της τελικής απόφασης για την Parex παρατίθεται στις αιτιολογικές σκέψεις 11 έως 15 της παρούσας απόφασης.

2.2. **Τα μέτρα ενίσχυσης που εγκρίθηκαν για τη Citadele και τη Reverta**

(17) Η Parex banka εξουσιοδοτήθηκε να επωφεληθεί από σειρά μέτρων ενίσχυσης που εγκρίθηκαν από την Επιτροπή με την πρώτη, δεύτερη και τρίτη απόφαση διάσωσης («οι αποφάσεις διάσωσης»), καθώς και με την τελική απόφαση για την Parex.

(18) Το σχέδιο αναδιάρθρωσης που εγκρίθηκε από την Επιτροπή με την τελική απόφαση για την Parex προέβλεπε ότι η προηγουμένως εγκριθείσα ενίσχυση διάσωσης από την Επιτροπή έπρεπε να παραταθεί έως το τέλος της περιόδου αναδιάρθρωσης και να κατανεμηθεί μεταξύ της Citadele και της Reverta. Η τελική απόφαση για την Parex ενέκρινε επίσης πρόσθετη ενίσχυση αναδιάρθρωσης για τη Reverta και τη Citadele. Επίσης, προέβλεπε τον μηχανισμό χρησιμοποίησης των ενισχύσεων που είχαν εγκριθεί προσωρινά με τις αποφάσεις διάσωσης μετά τη διάσπαση της Parex banka, όσον αφορά:

α) υποστήριξη της ρευστότητας υπό τη μορφή κρατικών καταθέσεων για αμφότερες τη Citadele και τη Reverta ([13])·

β) κρατικές εγγυήσεις για την κάλυψη υποχρεώσεων της Citadele και της Reverta ([14])·

γ) κρατική ανακεφαλαιοποίηση για τη Reverta και τη Citadele ([15]) και

δ) ένα μέτρο αρωγής για απομειωμένα περιουσιακά στοιχεία της Citadele. ([16])

3. **ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΛΟΓΩΝ ΠΟΥ ΟΔΗΓΗΣΑΝ ΣΤΗΝ ΚΙΝΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΗΜΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ**

3.1. **Τα πρόσθετα μέτρα που εφάρμοσε η Λετονία για την Parex banka, τη Citadele και τη Reverta**

(19) Με βάση την έκθεση που υποβλήθηκε στις 29 Αυγούστου 2013 από τον εντολοδόχο παρακολούθησης ([17]) και τα έγγραφα και τις πληροφορίες που υποβλήθηκαν από τη Λετονία από τον Οκτώβριο του 2013, φαίνεται ότι η Λετονία έχει θέσει σε ισχύ τα ακόλουθα μέτρα χωρίς προηγούμενη κοινοποίηση στην Επιτροπή:

α) στις 22 Μαΐου 2009 η Λετονία χορήγησε στην Parex banka δάνειο μειωμένης εξασφάλισης ύψους 50,27 εκατ. LVL (που χαρακτηρίζεται ως κεφάλαιο δεύτερης κατηγορίας), με διάρκεια επτά ετών, δηλαδή έως τις 21 Μαΐου 2016 («το πρώτο μέτρο»). Το εν λόγω δάνειο μειωμένης εξασφάλισης υπερβαίνει το ανώτατο όριο πενταετούς διάρκειας που ορίστηκε στην πρώτη απόφαση διάσωσης και επιβεβαιώθηκε στην τελική απόφαση για την Parex·

β) στις 27 Ιουνίου 2013 η Λετονία χορήγησε στη Citadele πρόσθετη 18μηνη παράταση της διάρκειας (το «δεύτερο μέτρο») των δανείων μειωμένης εξασφάλισης ύψους 37 εκατ. LVL (επί συνόλου 45 εκατ. LVL που κατείχε η Λετονία την εποχή εκείνη) ([18]). Η Λετονία δεν έχει κοινοποιήσει την παράταση της διάρκειας των δανείων μειωμένης εξασφάλισης προς την Επιτροπή.

([13]) Αιτιολογικές σκέψεις 55-57 της τελικής απόφασης για την Parex.
([14]) Αιτιολογικές σκέψεις 58-61 της τελικής απόφασης για την Parex.
([15]) Αιτιολογικές σκέψεις 62-68 της τελικής απόφασης για την Parex.
([16]) Αιτιολογικές σκέψεις 69-70 της τελικής απόφασης για την Parex.
([17]) Ο εντολοδόχος παρακολούθησης έχει διοριστεί με εντολή υπογεγραμμένη από τη Reverta, τη Citadele και τις λετονικές αρχές στις 28 Φεβρουαρίου 2011. Ο εντολοδόχος παρακολούθησης υπέβαλε εξαμηνιαίες εκθέσεις παρακολούθησης που θα κάλυπταν το προηγούμενο εξάμηνο, αρχίζοντας από το εξάμηνο που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2010.
([18]) Μετά τον διαχωρισμό της Parex banka, ιδρύθηκε η Citadele την 1η Αυγούστου 2010. Η τελική απόφαση για την Parex ενέκρινε τη μεταβίβαση στη Citadele όλων των δανείων μειωμένης εξασφάλισης που είχαν προηγουμένως χορηγηθεί στην Parex banka. Κεφάλαιο δεύτερης κατηγορίας δεν παρασχέθηκε στην Parex banka από τη Λετονία κατά τη στιγμή του διαχωρισμού ούτε θα μπορούσε να έχει παρασχεθεί από τη Λετονία μετά τον διαχωρισμό, όπως περαιτέρω περιγράφεται αναλυτικά στην αιτιολογική σκέψη 21 της απόφασης για την κίνηση της διαδικασίας.
Στις 3 Σεπτεμβρίου 2009 η ΕΤΑΑ συμφώνησε να αναχρηματοδοτήσει μέρος των δανείων μειωμένης εξασφάλισης που χορηγήθηκαν προηγουμένως από τη Λετονία στην Parex banka. Έως τις 31 Δεκεμβρίου 2009 τα δάνεια μειωμένης εξασφάλισης που χορήγησε η Λετονία στην Parex banka ανέρχονταν σε 37 εκατ. LVL, ενώ το δάνειο μειωμένης εξασφάλισης που αναχρηματοδοτήθηκε από την ΕΤΑΑ ανερχόταν σε 13 εκατ. LVL.
Τη στιγμή του διαχωρισμού η Λετονία ανέλαβε 8 εκατ. LVL από τα 13 εκατ. LVL δανείου μειωμένης εξασφάλισης που κατείχε η ΕΤΑΑ. Έως την 1η Αυγούστου 2010 το συνολικό ποσό των δανείων μειωμένης εξασφάλισης που κατείχε η Λετονία ήταν 45 εκατ. LVL (με διαφορετικές ληκτότητες), ενώ αυτό που είχε στην κατοχή της η ΕΤΑΑ ήταν 5 εκατ. LVL.

γ) Επιπλέον, από το 2011 και μετά, η Λετονία χορήγησε στη Reverta ενίσχυση ρευστότητας που υπερβαίνει τα ανώτατα όρια που έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή στην τελική απόφαση για την Parex (το «τρίτο μέτρο»), τόσο για το βασικό σενάριο όσο και για το χειρότερο σενάριο ([19]).

(20) Με βάση τις πληροφορίες που είχε στη διάθεσή της η Επιτροπή κατά τη στιγμή της απόφασης για την κίνηση της διαδικασίας, όσον αφορά το πρώτο και το δεύτερο μέτρο, η Επιτροπή είχε σοβαρές αμφιβολίες κατά πόσον αυτά θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν συμβατά με την εσωτερική αγορά, δεδομένου ότι:

α) κατά την αρχική αξιολόγηση της συμβατότητας των δανείων μειωμένης εξασφάλισης που χορηγήθηκαν από τη Λετονία, η πενταετής διάρκεια των δανείων θεωρήθηκε το ελάχιστο απαραίτητο και, συνεπώς, θα μπορούσε να κριθεί συμβατή στη βάση αυτή· και

β) δεν υποβλήθηκαν νέα επιχειρήματα που να δικαιολογούν τους λόγους για τους οποίους μεγαλύτερη διάρκεια ήταν πράγματι η απολύτως ελάχιστη αναγκαία.

(21) Παρομοίως, δεν υποβλήθηκαν επαρκή επιχειρήματα κατά τη στιγμή της απόφασης για την κίνηση της διαδικασίας για να καταδειχτεί η συμβατότητα του τρίτου μέτρου.

(22) Για τους λόγους αυτούς, η Επιτροπή κίνησε την επίσημη διαδικασία έρευνας σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 1 και το άρθρο 4 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου ([20]), σε σχέση με την παράνομη ενίσχυση που χορηγήθηκε μέσω του πρώτου, δεύτερου και τρίτου μέτρου που περιγράφονται στην αιτιολογική σκέψη 19.

3.2. **Η αθέτηση της δέσμευσης για εκποίηση της δραστηριότητας διαχείρισης περιουσίας της Citadele**

(23) Η Λετονία δεν συμμορφώθηκε με τη δέσμευσή της, που καταγράφεται στην τελική απόφαση για την Parex, να εκποιήσει τη δραστηριότητα διαχείρισης περιουσίας της Citadele έως τις 30 Ιουνίου 2013 χωρίς εντολοδόχο εκποίησης ή, έως τις 31 Δεκεμβρίου 2013, με εντολοδόχο εκποίησης («τέταρτο μέτρο») ([21]). Συνεπώς, η εν λόγω δέσμευση για εκποίηση της δραστηριότητας διαχείρισης περιουσίας της Citadele έως τις εν λόγω προθεσμίες δεν τηρήθηκε.

(24) Στην απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η παραβίαση της δέσμευσης που περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη 21 αποτελεί κατάχρηση της ενίσχυσης. Συνεπώς, η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει την επίσημη διαδικασία έρευνας για καταχρηστική εφαρμογή ενίσχυσης σύμφωνα με το άρθρο 16 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999.

4. **ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ**

(25) Μετά την απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας, η Επιτροπή έλαβε παρατηρήσεις από έναν ενδιαφερόμενο ο οποίος δεν παρείχε στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι μπορεί να θεωρηθεί ενδιαφερόμενο μέρος, δηλαδή μέρος του οποίου τα *συμφέροντα* μπορεί να θιγούν από το μέτρο (όπως π.χ. ανταγωνιστές ή επαγγελματικά σωματεία ([22])) ή ότι ενεργούσε για λογαριασμό ενδιαφερόμενου μέρους.

(26) Οι παρατηρήσεις που ελήφθησαν αφορούσαν εικαζόμενες παρατυπίες που αφορούν την Parex banka και δεν συνδέονταν με το πρώτο, το δεύτερο και το τρίτο μέτρο που εφάρμοσε η Λετονία για την Parex banka, τη Citadele και τη Reverta ούτε και με το τέταρτο μέτρο. Αφορούσαν κυρίως πραγματικά περιστατικά και στοιχεία που δεν συνδέονται άμεσα με την εφαρμογή των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων στην εξεταζόμενη περίπτωση. Ως εκ τούτου, για την αξιολόγηση που πραγματοποιείται στην παρούσα απόφαση έχουν καταχωριστεί και θεωρηθεί ως γενικές πληροφορίες για την αγορά.

5. **ΣΧΟΛΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΛΕΤΟΝΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΙΝΗΣΗ ΕΠΙΣΗΜΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ**

(27) Μετά την απόφαση για την κίνηση διαδικασίας, η Λετονία, στις 26 Μαΐου 2014, υπέβαλε παρατηρήσεις με σκοπό να αντιμετωπίσει τις αμφιβολίες που εξέφρασε η Επιτροπή σχετικά με τη συμβατότητα του πρώτου, δεύτερου και τρίτου μέτρου, καθώς και την παραβίαση της δέσμευσης για εκποίηση της δραστηριότητας διαχείρισης περιουσίας της Citadele.

([19]) Παρουσιάζονται αναλυτικότερα στην αιτιολογική σκέψη 21 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.
([20]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή του άρθρου 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 83 της 27.3.1999, σ. 1).
([21]) Βλέπε αιτιολογική σκέψη 73 της τελικής απόφασης για την Parex.
([22]) Βλέπε άρθρο 1 στοιχείο η) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999.

(28) Στις 30 Μαΐου 2014 η Λετονία υπέβαλε επίσης επικαιροποιημένο σχέδιο αναδιάρθρωσης, στο οποίο έχουν συμπεριληφθεί τα στοιχεία και τα αντισταθμιστικά μέτρα που εκτίθενται στα σημεία 5.1 έως 5.5 της παρούσας απόφασης.

(29) Ύστερα από αίτηση παροχής πληροφοριών που υπέβαλε η Επιτροπή, στις 23 Ιουνίου 2014 η Λετονία υπέβαλε πρόσθετα στοιχεία όσον αφορά το δεύτερο μέτρο.

5.1. **Σχετικά με την αρχική διάρκεια των δανείων μειωμένης εξασφάλισης που υπερβαίνει τις προθεσμίες που προβλέπονται στις αποφάσεις διάσωσης και στην τελική απόφαση για την Parex (το πρώτο μέτρο)**

(30) Στις παρατηρήσεις της της 26ης Μαΐου 2014 η Λετονία ισχυρίζεται ότι η έγκριση του πρώτου μέτρου ήταν αναγκαία για να επιτραπεί στην Parex banka να συμμορφωθεί με τις εφαρμοστέες κανονιστικές απαιτήσεις φερεγγυότητας και να αποτραπεί, έτσι, η καθολική κατάρρευση του ασταθούς, σε μεγάλο βαθμό αλληλένδετου και αλληλοεξαρτώμενου λετονικού τραπεζικού συστήματος.

(31) Η Λετονία υποστηρίζει ότι, κατά τον χρόνο της έκδοσης της πρώτης απόφασης διάσωσης, οι λετονικές αρχές είχαν περιορισμένες πληροφορίες σχετικά με την πραγματική οικονομική κατάσταση της Parex banka και την ποιότητα των περιουσιακών στοιχείων της. Ως εκ τούτου, στην αρχική της αίτηση προς την Επιτροπή για την έγκριση των μέτρων κρατικής ενίσχυσης, η Λετονία ανέλαβε τη δέσμευση να χορηγήσει δάνεια μειωμένης εξασφάλισης με διάρκεια πέντε ετών, δεδομένου ότι η εν λόγω διάρκεια ήταν η ελάχιστη απαιτούμενη ώστε δάνεια μειωμένης εξασφάλισης να χαρακτηρίζονται ως κεφάλαιο δεύτερης κατηγορίας σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του λετονικού δικαίου.

(32) Η Λετονία υποστηρίζει, περαιτέρω, ότι, προκειμένου να αξιολογήσει καλύτερα τη χρηματοοικονομική θέση της Parex banka, ανέθεσε στην PricewaterhouseCoopers να διενεργήσει σχετικό έλεγχο στην Parex banka, ο οποίος ολοκληρώθηκε στις 26 Ιανουαρίου 2009, μετά την έκδοση της πρώτης απόφασης διάσωσης.

(33) Ταυτόχρονα η Λετονία υπογραμμίζει το γεγονός ότι η κατάσταση της αγοράς κατά την περίοδο 2008-2009 ήταν πολύ δυναμική και η ποιότητα των δανείων επιδεινωνόταν ταχύτερα από το αναμενόμενο. Η επιδεινούμενη κατάσταση αποτυπώνεται και είχε οδήγησε στην έκδοση από την Επιτροπή τριών αποφάσεων διάσωσης για την Parex banka και την υποβολή από τη Λετονία ορισμένων εκδόσεων του σχεδίου αναδιάρθρωσης για την Parex banka, η τελευταία από τις οποίες είναι αυτή που κοινοποιήθηκε στις 11 Μαΐου 2009 («σχέδιο αναδιάρθρωσης του 2009»).

(34) Στο πλαίσιο αυτό, η Λετονία εξηγεί ότι οι παραδοχές και προβλέψεις που περιέχονται στις αποφάσεις διάσωσης κατέστησαν γρήγορα παρωχημένες, λόγω των ραγδαίων αλλαγών που επήλθαν στο οικονομικό περιβάλλον κυρίως από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση και τη μείωση της εμπιστοσύνης των αγορών στην Parex banka. Η Λετονία κατέληξε στο συμπέρασμα ότι μια διάρκεια πέντε ετών για τα δάνεια μειωμένης εξασφάλισης που χορήγησε η Λετονία στην Parex banka δεν είναι πλέον επαρκής για τη σταθεροποίηση του εύθραυστου λετονικού τραπεζικού συστήματος. Πράγματι, αποδείχθηκε ότι η Parex banka, συστημική τράπεζα εκείνη την εποχή, έπρεπε να λάβει δάνεια μειωμένης εξασφάλισης με διάρκεια άνω των πέντε ετών για να εκπληρώσει τις απαιτήσεις φερεγγυότητάς της και, ιδίως, για να πληροί τις ισχύουσες απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας.

(35) Βάσει του κανονιστικού πλαισίου (βάσει των προτύπων της Βασιλείας ΙΙ ([23])) που ίσχυε στην Parex banka τη στιγμή της έκδοσης των δανείων μειωμένης εξασφάλισης, μόνο το 80 % των πενταετών δανείων ύψους 50,27 εκατ. LVL (δηλαδή μόνο 40,22 εκατ. LVL) θα ήταν αποδεκτό ως κεφάλαιο δεύτερης κατηγορίας. Ειδικότερα, για κανονιστικούς σκοπούς, έπρεπε να εφαρμόζεται συντελεστής σωρευτικής μείωσης (ή απόσβεσης) σε ετήσια βάση στο ποσό των δανείων μειωμένης εξασφάλισης, ώστε να αντανακλάται η μείωση της αξίας των εν λόγω μέσων, ως θετικών στοιχείων του κανονιστικού κεφαλαίου. Συνεπώς, πενταετές δάνειο κατά τη σύναψη του δανείου είναι επιλέξιμο μόνο για το 80 % του ποσού του για σκοπούς κεφαλαιακής επάρκειας· για το 60 % στην αρχή του έτους δύο· κ.ο.κ.

(36) Ο ισχυρισμός αυτός τεκμηριώθηκε περαιτέρω από τη Λετονία μέσω συγκριτικών υπολογισμών που δείχνουν ότι, εάν τα δάνεια μειωμένης εξασφάλισης είχαν χορηγηθεί από τη Λετονία για πέντε μόνο έτη, δεν θα ήταν πλήρως επιλέξιμα ως κεφάλαιο δεύτερης κατηγορίας από την αρχή τους.

(37) Ο καθορισμός της διάρκειας των δανείων μειωμένης εξασφάλισης που χορηγήθηκαν από τη Λετονία στην Parex banka σε επτά έτη αποδείχθηκε αναγκαίος, ώστε να επιτραπεί ολόκληρο το ποσό των 50,27 εκατ. LVL των δανείων μειωμένης εξασφάλισης που χορήγησε το κράτος να είναι αποδεκτό ως κεφάλαιο δεύτερης κατηγορίας κατά την περίοδο 2009-2010, έτσι ώστε να μπορέσει η Parex banka να εκπληρώσει τον στόχο της για τον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας. Ο πίνακας 1 παρουσιάζει τα ποσά των επιλέξιμων κεφαλαίων δεύτερης κατηγορίας που κατέχονται από την Parex banka στο τέλος κάθε έτους με βάση τη διάρκεια του δανείου μειωμένης εξασφάλισης ύψους 50,27 εκατ. LVL του Μαΐου του 2009.

([23]) Βασιλεία ΙΙ είναι η κοινή ονομασία της «Διεθνούς σύγκλισης της μέτρησης κεφαλαιακής επάρκειας και των κεφαλαιακών προτύπων: αναθεωρημένο πλαίσιο» («International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: a Revised Framework»), ενός αναθεωρημένου πλαισίου που ορίζει ένα σύνολο προτύπων για τη θέσπιση ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων για τραπεζικούς οργανισμούς, που εκπονήθηκε από την επιτροπή τραπεζικής εποπτείας της Βασιλείας, μια ομάδα εποπτικών αρχών κεντρικών τραπεζών και εποπτικών τραπεζικών αρχών στην ομάδα των δέκα (G10), που ανέπτυξε το πρώτο πρότυπο το 1988.

Πίνακας 1

Διάρκεια του δανείου μειωμένης εξασφάλισης του Μαΐου 2009 και χαρακτηρισμός του ως κεφαλαίου δεύτερης κατηγορίας (εκατ. LVL)

Διάρκεια	2009	2010	2011
5ετές δάνειο	40,22	30,16	20,11
6ετές δάνειο	50,27	40,22	30,16
7ετές δάνειο	**50,27**	**50,27**	**40,22**
8ετές δάνειο	50,27	50,27	50,27

(38) Η Λετονία εξηγεί ότι, στις 9 Ιουνίου 2009, η Nomura International (που ορίστηκε από τη Λετονία τον Μάρτιο του 2009 για να οργανώσει την πώληση της Parex banka) παρουσίασε στις λετονικές αρχές μια στρατηγική πώλησης για την Parex banka με πολύ επιθετικό χρονοδιάγραμμα, με τον σχεδιασμό η διαδικασία πώλησης να ολοκληρωθεί το 2010. Ως εκ τούτου, ήταν απαραίτητο για την Parex banka να παραμείνει πλήρως συμμορφούμενη με τις ισχύουσες κεφαλαιακές απαιτήσεις τουλάχιστον έως το τέλος του 2010.

(39) Τέλος, η Λετονία ισχυρίζεται ότι, αν η προθεσμία εξόφλησης του δανείου μειωμένης εξασφάλισης ήταν μόνο πέντε έτη, το σχέδιο αναδιάρθρωσης του 2009 θα έπρεπε να είχε συμπεριλάβει άλλα μέτρα με στόχο την ενίσχυση της επάρκειας των κεφαλαίων της Parex banka με άλλον τρόπο (π.χ. εισφορά νέων ιδίων κεφαλαίων, άμεση παράταση των δανείων μειωμένης εξασφάλισης κ.λπ.). Ελλείψει τέτοιων μέτρων, οι καταθέτες θα είχαν μείνει απροστάτευτοι και η σταθερότητα του λετονικού χρηματοπιστωτικού συστήματος θα είχε απειληθεί σοβαρά.

5.2. **Σχετικά με τη μη κοινοποιηθείσα παράταση της διάρκειας των δανείων μειωμένης εξασφάλισης (το δεύτερο μέτρο)**

(40) Όσον αφορά το δεύτερο μέτρο, η Λετονία υποστηρίζει ότι η περαιτέρω παράταση της διάρκειας του δανείου μειωμένης εξασφάλισης ήταν αναγκαία λόγω κανονιστικών μεταβολών που σημειώθηκαν το 2013. Ειδικότερα, την 1η Μαρτίου 2013, η Citadele ενημερώθηκε από την Επιτροπή Χρηματαγοράς και Κεφαλαιαγοράς («FCMC») της Λετονίας ότι ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας του ομίλου έπρεπε να φθάνει τουλάχιστον το 10 % σε απόλυτες τιμές κατά τα τέλη του 2013, ενώ η συνιστώμενη αναλογία για την αντιμετώπιση υφιστάμενων και δυνητικών κινδύνων ήταν […]. Πριν από τον Μάρτιο του 2013 ο ελάχιστος δείκτης απαιτούμενης κεφαλαιακής επάρκειας ήταν 8,4 %.

(41) Η Λετονία υποστηρίζει ότι το δεύτερο μέτρο εγκρίθηκε «καλή τη πίστει», καθώς οι λετονικές αρχές έκριναν ότι το μέτρο είναι σύμφωνο με την αρχή του ιδιώτη επενδυτή σε οικονομία αγοράς και δεδομένου ότι δεν έχει ως αποτέλεσμα οικονομικές ζημίες για το κράτος.

(42) Η Λετονία περαιτέρω δηλώνει ότι, κατά την έγκριση του δεύτερου μέτρου, μαζί με τη Citadele θεώρησε «καλή τη πίστει» ότι η δυνατότητα παράτασης της διάρκειας του εν λόγω δανείου μειωμένης εξασφάλισης είχε προβλεφθεί από τις σχετικές αποφάσεις της Επιτροπής και το σχέδιο αναδιάρθρωσης.

(43) Η Λετονία υποστηρίζει ότι οποιοσδήποτε ιδιώτης επενδυτής σε οικονομία αγοράς, που βρίσκεται στη θέση του πλειοψηφικού μετόχου της Citadele, θα κατέβαλλε τις καλύτερες δυνατές προσπάθειες προκειμένου να διατηρηθεί, στο μέτρο του δυνατού, η αξία της επένδυσής του και θα έτεινε να υιοθετήσει και να εφαρμόσει τα μέτρα που είναι αναγκαία για να αποτρέψει τη μείωση της λογιστικής αξίας της συμμετοχής του ως αποτέλεσμα της παράλειψης της τράπεζας να εκπληρώσει τις κεφαλαιακές της απαιτήσεις. Αν η Citadele δεν είχε συμμορφωθεί με τις αυστηρότερες απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας που επέβαλε η FCMC εκείνη την περίοδο, θα διακυβεύονταν η σταθερότητα, η βιωσιμότητα και η εμπορευσιμότητα της τράπεζας, επηρεάζοντας τελικά τη δυνατότητα πώλησης με καλούς χρηματοοικονομικούς όρους.

(44) Η Λετονία παρουσιάζει επίσης ένα σενάριο αντιπαραδείγματος, που περιγράφει τι θα γινόταν αν το δεύτερο μέτρο δεν είχε χορηγηθεί. Στο εν λόγω αντιπαράδειγμα, ο συνιστώμενος δείκτης ίδιων κεφαλαίων δεν θα είχε ικανοποιηθεί, καθώς ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας θα ήταν κάτω από 9,3 % στις 31 Δεκεμβρίου 2013 σε σύγκριση με το ελάχιστο απαιτούμενο 10 %.

(45) Η Λετονία υποστηρίζει επίσης ότι τα εναλλακτικά μέτρα για την ενίσχυση της κεφαλαιακής επάρκειας της Citadele (δηλαδή η αύξηση κεφαλαίου ή η έκδοση νέων δανείων μειωμένης εξασφάλισης) δεν ήταν εφικτά. Ειδικότερα, αναφέρει ότι θα ήταν αδύνατο για τη Citadele να λάβει δάνεια μειωμένης εξασφάλισης από τρίτους επενδυτές το 2013 λόγω της δέσμευσης των αρχών της Λετονίας για την εκποίηση της Citadele εντός σύντομου χρονικού πλαισίου (δηλαδή έως τις 31 Δεκεμβρίου 2014). Η αβεβαιότητα όσον αφορά τον δυνητικό αγοραστή και τη μελλοντική στρατηγική του θα ωθούσε τους παρόχους δανείων μειωμένης εξασφάλισης να ζητήσουν δικαίωμα πώλησης για κάθε δάνειο μειωμένης εξασφάλισης που χορήγησαν στη Citadele (ρήτρα αλλαγής ελέγχου) ([24]). Στην πράξη, τούτο θα σήμαινε ότι η πραγματική διάρκεια των εν λόγω δανείων μειωμένης εξασφάλισης κατά την έκδοση θα θεωρούνταν κάτω των πέντε ετών και, επομένως, τα δάνεια δεν θα είχαν χαρακτηριστεί ως κεφάλαια δεύτερης κατηγορίας.

(46) Σε απάντηση σε αίτημα παροχής πληροφοριών που υπέβαλε η Επιτροπή όσον αφορά το κατά πόσον η Λετονία είχε προσεγγίσει την ΕΤΑΑ σχετικά με πιθανή παράταση από αυτήν της διάρκειας των δανείων μειωμένης εξασφάλισης που αφορούν τη Citadele, οι λετονικές αρχές υπέβαλαν τις απαντήσεις τους στις 23 Ιουνίου 2014. Σε αυτήν, επιβεβαιώνουν ότι, προτού χορηγήσουν το δεύτερο μέτρο, δεν προσέγγισαν την ΕΤΑΑ για να της προτείνουν να παρατείνει τη διάρκεια των δανείων μειωμένης εξασφάλισης που είχε στην κατοχή της. Στο πλαίσιο αυτό, υπενθυμίζουν ότι το δεύτερο μέτρο έπρεπε να ληφθεί προκειμένου να αποτραπεί η επικείμενη παραβίαση από τη Citadele των νέων, αυστηρότερων, κεφαλαιακών απαιτήσεων.

(47) Η Λετονία υποστηρίζει ότι έπρεπε να προχωρήσει στην παράταση της διάρκειας του χρέους μειωμένης εξασφάλισης που κατέχει στη Citadele χωρίς καθυστέρηση και δεν διαπραγματεύθηκε ανάλογη παράταση σε σχέση με το χρέος μειωμένης εξασφάλισης που κατέχει επίσης η ΕΤΑΑ.

(48) Η Λετονία υποστηρίζει ότι η απόφαση αυτή διαμορφώθηκε από τα ακόλουθα τρία σημεία.

α) Την ανάγκη να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά η επικείμενη παραβίαση των νέων κεφαλαιακών απαιτήσεων: η Citadele είχε υπολογίσει τις ανάγκες της για αποδεκτό κεφάλαιο της δεύτερης κατηγορίας και είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι, σε αντίθεση με την έγκριση του δεύτερου μέτρου που θα συνεπαγόταν παράταση της διάρκειας κατά 18 μήνες, οποιαδήποτε πιθανή αλλαγή της διάρκειας του χρέους μειωμένης εξασφάλισης στο οποίο συμμετείχε επίσης η ΕΤΑΑ θα απαιτούσε σημαντικά μεγαλύτερη παράταση. Η διαφορά αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι το κεφάλαιο του δανείου αυτού ήταν χαμηλότερο και, κατά συνέπεια, η επίπτωσή του στην κεφαλαιακή θέση της Citadele θα ήταν σημαντικά χαμηλότερη. Επίσης, η Λετονία δηλώνει ότι παράταση του χρέους μειωμένης εξασφάλισης που έχει στην κατοχή της η ΕΤΑΑ θα προϋπέθετε τη διαπραγμάτευση με την ΕΤΑΑ στο πλαίσιο αυτό. Επιπλέον, λαμβανομένων υπόψη των διαφορών όσον αφορά το εφαρμοστέο δίκαιο και της συνολικής νομικής δομής που θα έπρεπε να δημιουργηθεί, η παράταση του δανείου μειωμένης εξασφάλισης στο οποίο συμμετείχε επίσης η ΕΤΑΑ παρατείνοντας ταυτόχρονα ένα μέρος του χρέους μειωμένης εξασφάλισης που κατείχε μόνο η Λετονία θα απαιτούσε περίπλοκες νομικές ρυθμίσεις.

β) Η Λετονία επισημαίνει ότι, κατά τη στιγμή της παράτασης, έκρινε επίσης ότι η παράταση της διάρκειας του χρέους μειωμένης εξασφάλισης που έχει στην κατοχή της η ΕΤΑΑ θα καθιστούσε την εκποίηση της Citadele πιο επαχθή, καθώς, κατά τη στιγμή της πώλησης, θα υπήρχαν περισσότερες αλληλένδετες συμβάσεις σχετικά με το χρέος μειωμένης εξασφάλισης. Θεωρεί ότι η δυνατότητα αυτή θα περιέπλεκε την πώληση της Citadele, καθώς θα μπορούσε να έχει επιπτώσεις στους σχετικούς τελικούς όρους και θα μπορούσε πιθανώς να αυξήσει τα σχετικά έξοδα διεκπεραίωσης.

γ) Επιπλέον, η Λετονία επισημαίνει ότι το καθεστώς της ΕΤΑΑ όσον αφορά τη Citadele θα μπορούσε να καταστήσει πιο περίπλοκη την απόφαση της ΕΤΑΑ να εγκρίνει την παράταση. Αναφέρει στις παρατηρήσεις της της 23ης Ιουνίου 2014 ότι πιστεύει ακράδαντα ότι, καταρχήν, η ΕΤΑΑ θα είχε την τάση να συμφωνήσει για την παράταση της διάρκειας της σχετικής πράξης. Ωστόσο, αναγνωρίζει επίσης ότι η θέση της ΕΤΑΑ διαφέρει από τη θέση της Λετονίας στο ότι η τελευταία ήταν ο πλειοψηφικός μέτοχος της Citadele και, υπό την ιδιότητα αυτή, θα μπορούσε να ασκήσει καθοριστική επιρροή στη διαδικασία πώλησης και θα μπορούσε να διαπραγματευθεί διάφορες επιλογές όσον αφορά την πληρωμή των δανείων μειωμένης εξασφάλισης με τους προσφέροντες. Συνεπώς, η Λετονία αναγνώρισε ότι η έλλειψη ελέγχου της ΕΤΑΑ κατά την πώληση της Citadele θα μπορούσε να αποτελέσει αντικίνητρο για την παράταση της διάρκειας του αντίστοιχου δανείου ή, εν πάση περιπτώσει, να οδηγήσει σε μακρές διαπραγματεύσεις.

5.3. **Όσον αφορά τη μη κοινοποιηθείσα ενίσχυση ρευστότητας που χορηγήθηκε στη Reverta (το τρίτο μέτρο)**

(49) Η Λετονία και η Reverta αναγνωρίζουν ότι, από τον Δεκέμβριο του 2010, η ενίσχυση ρευστότητας που χορηγήθηκε από τη Λετονία στην Parex banka (και στη συνέχεια στη Reverta) υπερέβη το επιτρεπόμενο ανώτατο όριο ρευστότητας που ορίζεται στην αιτιολογική σκέψη 55 της τελικής απόφασης για την Parex. Η απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας κατέδειξε ότι το υπόλοιπο της ενίσχυσης ρευστότητας στη Reverta στις 31 Δεκεμβρίου 2013 ήταν 362,52 εκατ. LVL, ποσό που υπερέβαινε κατά 55,52 εκατ. LVL το όριο ρευστότητας των 307 εκατ. LVL που καθορίστηκε για το «χειρότερο» σενάριο.

([24]) Δηλαδή ένα δικαίωμα προαίρεσης που δίνει στον κάτοχο του χρέους μειωμένης εξασφάλισης το δικαίωμα να απαιτήσει από την τράπεζα να εξαγοράσει το χρέος του σε περίπτωση που οι ελέγχοντες μέτοχοι της τράπεζας θα άλλαζαν από τη στιγμή της έκδοσης των χρεωστικών τίτλων.

(50) Η Λετονία υποστηρίζει ότι η Επιτροπή είχε αρχικά εγκρίνει στην τελική απόφαση για την Parex τη μετατροπή σε κεφάλαιο των 218,7 εκατ. LVL ενίσχυσης ρευστότητας για την Parex banka. Το ποσό που έπρεπε να μετατραπεί μειώθηκε αργότερα στην τροποποιητική απόφαση σε 118,7 εκατ. LVL. Αν ποσό 118,7 εκατ. LVL ενίσχυσης της ρευστότητας είχε μετατραπεί σε ίδια κεφάλαια, τότε η ενίσχυση της ρευστότητας θα έπρεπε να έχει μειωθεί και θα είχε συμμορφωθεί με τα επιτρεπόμενα όρια. Ωστόσο, μόνο 49,5 εκατ. LVL από τα 118,7 εκατ. LVL ενίσχυσης της ρευστότητας είχαν μετατραπεί σε κεφάλαιο. Το στοιχείο αυτό υποβλήθηκε από τη Λετονία ως η κύρια αιτία για το υπερβολικό επίπεδο ρευστότητας.

(51) Επιπλέον, η Λετονία υποστηρίζει ότι η υπέρβαση ενίσχυσης προκλήθηκε επίσης από καθυστερήσεις στην παραγωγή μετρητών σε σύγκριση με τα ποσοστά παραγωγής μετρητών που προβλέπονταν τη στιγμή της τελικής απόφασης για την Parex. Οι επισφαλείς οφειλέτες καθυστέρησαν τις πληρωμές και, ως εκ τούτου, την ανάκτηση μετρητών κατά περίπου δύο έτη. Η Λετονία εκτιμά ότι το φαινόμενο είναι προσωρινό και αναμένει να παύσει η υπέρμετρη ενίσχυση ρευστότητας κατά τα έτη 2015-2016.

(52) Ωστόσο, η Λετονία και η Reverta αναγνωρίζουν την απόκλιση από τα εγκεκριμένα ποσά ενίσχυσης η οποία προκύπτει από τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν στην κατάλληλη κατανομή της κρατικής ενίσχυσης μεταξύ των εγκεκριμένων συνεισφορών για υποστήριξη ρευστότητας και εισφοράς κεφαλαίου μετά την έκδοση της τροποποιητικής απόφασης.

(53) Περαιτέρω, οι λετονικές αρχές εξηγούν ότι, αν είχε διατηρηθεί η άδεια διεξαγωγής τραπεζικών εργασιών της Parex banka (νυν Reverta), η Λετονία θα έπρεπε να συνεισφέρει περισσότερα κεφάλαια στην Parex banka από ό,τι είχε αρχικά προβλεφθεί (πράγματι, το ελάχιστο επίπεδο κεφαλαίου που απαιτείται σύμφωνα με τους κανόνες περί φερεγγυότητας ήταν μεγαλύτερο από την ανώτατη κεφαλαιακή ενίσχυση ύψους 218,7 εκατ. LVL που εγκρίθηκε από την τελική απόφαση για την Parex). Με βάση το αρχικό σχέδιο αναδιάρθρωσης που υποβλήθηκε στην Επιτροπή, η οικονομική αξία που προκύπτει από την πώληση περιουσίας και τη μετατροπή των 218,7 εκατ. LVL θα ήταν ανεπαρκής για τη συμμόρφωση της Parex banka (Reverta) με τις κανονιστικές απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας.

(54) Συνεπώς, εάν η άδεια είχε διατηρηθεί, η Parex banka (Reverta) θα χρειαζόταν συμπληρωματικό κεφάλαιο. Μετά την ανάκληση της τραπεζικής άδειας, το ύψος της πρόσθετης ενίσχυσης περιορίστηκε στο ποσό που είναι απαραίτητο για τη διαδικασία εκκαθάρισης.

(55) Σύμφωνα με τη Λετονία, δεν ήταν πλέον αναγκαίο να μετατραπεί η περαιτέρω ενίσχυση της ρευστότητας σε κεφάλαιο μετά τις 31 Δεκεμβρίου 2011, επειδή η άδεια της Reverta είχε ανακληθεί. Η Λετονία είχε κοινοποιήσει το σχέδιό της να μη μετατρέψει την ενίσχυση ρευστότητας σε κεφάλαιο στην Επιτροπή μετά τις 31 Δεκεμβρίου 2011 κατά τη διάρκεια επαφών που προηγήθηκαν της έκδοσης της τροποποιητικής απόφασης, μολονότι δεν επιβεβαίωσε την πρόθεσή της να το κάνει πράξη και δεν προσδιόρισε ρητώς ούτε και ενημέρωσε την Επιτροπή για τις τεχνικές συνέπειες της μη μετατροπής. Ειδικότερα, η Λετονία δεν ανέφερε ότι, λόγω της «μη μετατροπής» τους σε κεφάλαιο, τα κεφάλαια που είχαν ήδη χορηγηθεί ως ενίσχυση ρευστότητας δεν θα μειώνονταν όσο γρήγορα θα έπρεπε σύμφωνα με την τελική απόφαση για την Parex.

(56) Δεδομένου ότι μόνον ποσό 49,5 εκατ. LVL ενίσχυσης της ρευστότητας είχε πράγματι μετατραπεί σε κεφάλαιο έως τις 31 Δεκεμβρίου 2011 και ποσό 69,2 εκατ. LVL ενίσχυσης της ρευστότητας δεν είχε μετατραπεί σε κεφάλαιο, το επίπεδο ενίσχυσης της ρευστότητας παρέμεινε υψηλότερο από το εγκεκριμένο κατά το ίδιο περίπου ποσό.

(57) Σύμφωνα με τη Λετονία, η διατήρηση της ενίσχυσης της ρευστότητας και η αποφυγή της μετατροπής της σε ίδια κεφάλαια ήταν το λιγότερο επαχθές μέτρο για τις λετονικές αρχές και, στην πραγματικότητα, μειώνει την κρατική ενίσχυση στο ελάχιστο απαραίτητο.

(58) Η Λετονία και η Reverta επιβεβαιώνουν ότι η Reverta δεν χρειάζεται πλέον «φρέσκο χρήμα». Λόγω του χαμηλότερου ποσού ενίσχυσης της ρευστότητας που μετατράπηκε σε κεφάλαιο, η Λετονία αναμένει ότι η Reverta θα διατηρήσει [300-350] εκατ. LVL ενίσχυσης της ρευστότητας στα τέλη του 2014, [250-300] εκατ. LVL στο τέλος του 2015 και [200-250] εκατ. LVL στο τέλος του 2016 και 2017 (μετά την εκκαθάριση της Reverta). Σύμφωνα με τη Λετονία, η εν λόγω ενίσχυση της ρευστότητας θα υπερβεί, συνεπώς, το αρχικά εγκεκριμένο όριο, διότι i) λιγότερη ενίσχυση ρευστότητας έχει μετατραπεί σε κεφάλαιο και ii) η εκκαθάριση της Reverta αναμένεται να αποφέρει λιγότερα έσοδα σε μετρητά από ό,τι είχε αρχικά προγραμματιστεί.

(59) Μετά τη νέα ταμειακή πρόβλεψη που αντικατοπτρίζει τις δυσκολίες κατά την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων, η Λετονία αναμένει ότι η Reverta θα έχει αρνητική θέση κεφαλαίων ύψους [250-300] εκατ. LVL στο τέλος της διαδικασίας εκκαθάρισης (31 Δεκεμβρίου 2017).

5.4. **Σχετικά με τη δέσμευση για εκποίηση της δραστηριότητας διαχείρισης περιουσίας (το τέταρτο μέτρο)**

(60) Η Λετονία άρχισε τη διαδικασία πώλησης της Citadele το 2011 για να τηρήσει τις δεσμεύσεις που είχε αναλάβει, οι οποίες καταγράφηκαν στην τελική απόφαση για την Parex. Η πρώτη απόπειρα πώλησης πραγματοποιήθηκε με τη Nomura International ως σύμβουλο, αλλά εξαιτίας σημαντικών αναταραχών στην ευρωζώνη που προκλήθηκαν από την οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση στην Ελλάδα, καθώς και της κατάρρευσης της Snoras και της Krajbanka στη Λιθουανία και τη Λετονία, αυτή η προσπάθεια δεν ήταν επιτυχημένη.

(61) Επιπλέον, τον Φεβρουάριο του 2013 η Λετονία ανέθεσε την εκπόνηση ειδικής μελέτης από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα […] σχετικά με, μεταξύ άλλων, τον αντίκτυπο της πώλησης της δραστηριότητας διαχείρισης περιουσίας κατά την ημερομηνία που ορίζεται στις δεσμεύσεις. Ο εμπειρογνώμονας κατέδειξε ότι η αξία των δύο μεμονωμένων οντοτήτων (δραστηριότητα διαχείρισης περιουσίας και το υπόλοιπο της Citadele) ήταν μικρότερη από την αξία της Citadele συνολικά. Ως εκ τούτου, η στέρηση από τη Citadele της δραστηριότητας διαχείρισης περιουσίας θα μείωνε τη λογιστική αξία της τράπεζας και, έτσι, θα έπληττε την αξία των μετόχων. Μέσω διαφόρων προβλέψεων, ο εμπειρογνώμονας κατέδειξε ότι, χωρίς τη δραστηριότητα διαχείρισης περιουσίας, το «αποτέλεσμα εκμετάλλευσης της τράπεζας θα μειωνόταν, […]» και ότι η […] της θα επιδεινωνόταν.

(62) Σύμφωνα με τη Λετονία, με βάση τη μελέτη του εμπειρογνώμονα, η εκποίηση της δραστηριότητας διαχείρισης περιουσίας ξεχωριστά από το υπόλοιπο της Citadele εντός του 2013 θα μπορούσε να πλήξει τη βιωσιμότητα της Citadele και, κατά συνέπεια, την εμπορευσιμότητά της. Θα είχε δε μειώσει αισθητά την ικανότητα της τράπεζας να προσελκύσει ιδιωτικούς φορείς για να επενδύσουν στη Citadele σε λογική τιμή. Ως εκ τούτου, άρχισε μια δεύτερη διαδικασία πώλησης για το σύνολο της Citadele το 2013 με τη βοήθεια της Société Générale και της Linklaters LLP ως εξωτερικών συμβούλων. Οι δύο μέθοδοι πώλησης που επί του παρόντος εξετάζονται είναι «συγχώνευση & εξαγορά» («M&A») ή «αρχική δημόσια προσφορά» («ΑΔΠ»).

5.5. **Τα αντισταθμιστικά μέτρα που πρότεινε η Λετονία**

(63) Προκειμένου να εξασφαλιστεί η συμβατότητα με την εσωτερική αγορά, σύμφωνα με τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων της Ένωσης, των πρόσθετων μέτρων ενίσχυσης που χορηγήθηκαν από τη Λετονία στην Parex banka, τη Citadele και τη Reverta μέσω του πρώτου, του δεύτερου και του τρίτου μέτρου, καθώς και της αδυναμίας εκποίησης της δραστηριότητας διαχείρισης περιουσίας της Citadele έως την καθορισμένη προθεσμία (το τέταρτο μέτρο), η Λετονία έχει προτείνει ένα σύνολο δεσμεύσεων που περιλαμβάνονται στις αιτιολογικές σκέψεις 64 έως 73.

5.5.1. *Προθεσμία για την πώληση της Citadele και την εκποίηση της δραστηριότητας διαχείρισης περιουσίας*

(64) Η Λετονία και η Citadele αναλαμβάνουν να καταβάλουν τις βέλτιστες προσπάθειές τους για να λάβουν το συντομότερο δυνατό και, σε κάθε περίπτωση, πριν από την […] δεσμευτικές προσφορές για την πώληση του συνόλου της συμμετοχής της Δημοκρατίας της Λετονίας στη Citadele (συμπεριλαμβανομένης της δραστηριότητας διαχείρισης περιουσίας). Η πώληση θα ολοκληρωθεί έως τις […] το αργότερο. Αφήνεται στη διακριτική ευχέρεια της Δημοκρατίας της Λετονίας (και του συμβούλου της) να αποφασίσει ποια είναι η κατάλληλη δομή και οι λεπτομέρειες της συναλλαγής πώλησης (π.χ. εμπορική πώληση ή ΑΔΠ), εφόσον η Δημοκρατία της Λετονίας, τελικά, θα εκποιήσει τη συνολική συμμετοχή της στην Citadele έως τις […] το αργότερο. Στην περίπτωση ΑΔΠ, η Δημοκρατία της Λετονίας δεσμεύεται να συμφωνήσει σε ένα δεσμευτικό ενημερωτικό δελτίο με τη FCMC έως τις […].

(65) Η Λετονία και η Citadele αναλαμβάνουν επίσης τη δέσμευση ότι θα διοριστεί εντολοδόχος εκποίησης εάν, έως τις […], δεν ληφθούν δεσμευτικές προτάσεις ή, σε περίπτωση ΑΔΠ, που έχει τον ίδιο στόχο, δεν έχει συμφωνηθεί ενημερωτικό δελτίο με την FCMC. Σε μια τέτοια περίπτωση, η Δημοκρατία της Λετονίας θα λάβει τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλιστεί ότι ο εντολοδόχος εκποίησης διορίζεται και δραστηριοποιείται από τις […]. Εξυπακούεται ότι ο χρηματοοικονομικός σύμβουλος για την πώληση της Citadele θα μπορούσε επίσης να διοριστεί ως εντολοδόχος εκποίησης από το […]. Εάν διοριστεί εντολοδόχος εκποίησης, η Λετονία και η Citadele δεσμεύονται να λάβουν δεσμευτικές και αμετάκλητες για όλα τα μέρη προσφορές έως τις […] και να συνάψουν δεσμευτική και αμετάκλητη συμφωνία για την πώληση του συνόλου των μετοχών της Δημοκρατίας της Λετονίας στη Citadele έως τις […], πώληση που πρέπει να περατωθεί έως τις […] το αργότερο.

(66) Περαιτέρω, η Λετονία και η Citadele δεσμεύονται ότι από τις […] η Citadele θα […] νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες και ότι οι υπολειπόμενες επιχειρηματικές δραστηριότητες της Citadele θα […] σε περίπτωση που η Δημοκρατία της Λετονίας δεν έχει συνάψει έως τις […] μια δεσμευτική και αμετάκλητη συμφωνία, που θα προβλέπει την ολοκλήρωση της πώλησης έως τις […] της πλήρους συμμετοχής της Δημοκρατίας της Λετονίας στη Citadele ή εάν η ΑΔΠ δεν επιτρέπει στη Δημοκρατία της Λετονίας να πωλήσει τη συνολική συμμετοχή της στην Citadele έως τις […].

(67) Η Λετονία και η Citadele δεσμεύονται να περατωθεί η συναλλαγή πώλησης και αγοράς για την πώληση του συνόλου των μετοχών που κατέχει η Δημοκρατία της Λετονίας στη Citadele έως τις […]. Εάν η πώληση των εν λόγω μετοχών δεν έχει ολοκληρωθεί έως τις […], δεσμεύονται ότι η Citadele θα […] νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες και ότι οι υπολειπόμενες επιχειρηματικές δραστηριότητες της Citadele θα […].

(68) Εάν η Citadele είναι […] σε οποιαδήποτε από τις καταστάσεις που αναφέρονται στις αιτιολογικές σκέψεις 64 έως 67, τυχόν τμήματα των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της Citadele, για τα οποία υπάρχει ενδιαφέρον τρίτων μερών, μπορούν να πωληθούν και να μεταβιβαστούν από τη Δημοκρατία της Λετονίας και/ή τη Citadele σε αυτό το τρίτο μέρος (με την επιφύλαξη των αρχών […] και χωρίς καμία νέα κρατική ενίσχυση).

5.5.2. *Περαιτέρω μείωση του ύψους των εγκεκριμένων εισφορών κεφαλαίου*

(69) Όσον αφορά τη Reverta, η τροποποιητική απόφαση επέτρεψε την κεφαλαιοποίηση των κρατικών καταθέσεων και τόκων (η ενίσχυση ρευστότητας) για συνολικό ποσό 118,7 εκατ. LVL. Δεδομένου ότι, μέχρι σήμερα, μόνον ποσό 49,5 εκατ. LVL από την ενίσχυση της ρευστότητας έχει μετατραπεί σε κεφάλαιο, η Λετονία προτίθεται να μειώσει αμέσως και οριστικά το συνολικό ανώτατο ποσό κεφαλαίου που μπορεί να παρασχεθεί στη Reverta από τη Λετονία σε 49,5 εκατ. LVL, από τα 118,7 εκατ. LVL προηγουμένως.

5.5.3. *Δέσμευση να ενισχυθούν μέτρα καταμερισμού των βαρών με την πρόληψη τυχόν ταμειακών εκροών προς τους κληροδοτημένους πιστωτές μειωμένης εξασφάλισης της Reverta*

(70) Η Λετονία αναγνωρίζει ότι τα ενισχυμένα μέτρα καταμερισμού των βαρών είναι αναγκαία για να εξασφαλιστεί η συμβατότητα του πρώτου, δεύτερου και τρίτου μέτρου με την εσωτερική αγορά. Τα εν λόγω μέτρα θα διασφαλίσουν, μεταξύ άλλων, ότι κανένα τρίτο μέρος δεν επωφελείται αδικαιολόγητα από την πρόσθετη κρατική ενίσχυση που χορηγήθηκε στη Reverta και τη Citadele.

(71) Για τον σκοπό αυτό, η Λετονία δεσμεύεται να ενισχύσει τις προηγούμενες δεσμεύσεις καταμερισμού των βαρών συνεισφέροντας στη διάσωση των πρώην πλειοψηφικών μετόχων της Parex banka, των θυγατρικών τους εταιρειών και άλλων πιστωτών («παλαιοί πιστωτές μειωμένης εξασφάλισης») που είχαν χορηγήσει δάνεια μειωμένης εξασφάλισης (τα«παλαιά δάνεια μειωμένης εξασφάλισης»).

(72) Η Reverta υπερέβη τα όρια ρευστότητας που εγκρίθηκαν από την τελική απόφαση για την Parex εν μέρει λόγω της καταβολής τόκων για παλαιά δάνεια μειωμένης εξασφάλισης. Αν η Reverta δεν είχε καταβάλει τους εν λόγω τόκους ή αν τα παλαιά δάνεια μειωμένης εξασφάλισης δεν είχαν απομειωθεί αμέσως μετά την τελική απόφαση για την Parex, η Λετονία μπορεί να μην έπρεπε να εφαρμόσει το πρώτο, το δεύτερο και το τρίτο μέτρο στον βαθμό που τελικά εφαρμόστηκαν.

(73) Με βάση τα ανωτέρω, η Λετονία προσφέρεται να αποσαφηνίσει και να ενισχύσει τις δεσμεύσεις της όσον αφορά το κεφάλαιο και τους οφειλόμενους τόκους για τα παλαιά δάνεια μειωμένης εξασφάλισης, ως εξής:

α) Η Citadele και η Reverta (πρώην Parex banka), καθώς και οι συνδεδεμένες με αυτές επιχειρήσεις δεν θα καταβάλλουν τόκους, μερίσματα ή τοκομερίδια για υφιστάμενα κεφαλαιακά μέσα (συμπεριλαμβανομένων των προνομιούχων μετοχών, των μετοχών Β και κεφαλαιακών μέσων ανώτερης και κατώτερης δεύτερης κατηγορίας) (είτε οφειλόμενα είτε δεδουλευμένα) ούτε θα ασκήσουν τυχόν δικαιώματα αγοράς σε σχέση με τα μέσα αυτά, σε τυχόν κατόχους χρεωστικών τίτλων μειωμένης εξασφάλισης ή μετόχους που δεν είναι αυστηρά το λετονικό κράτος ή η ΕΤΑΑ έως ότου και εκτός εάν η κρατική ενίσχυση προς τη Reverta και/ή τη Citadele έχει αποπληρωθεί πλήρως και εκτός εάν υπάρχει νομική υποχρέωση να το πράξει. Στον βαθμό που υπάρχουν τέτοιες νομικές υποχρεώσεις, η Λετονία αναλαμβάνει την υποχρέωση να τις άρει το συντομότερο δυνατόν (και, σε κάθε περίπτωση, το αργότερο έως τις 30 Απριλίου 2015).

β) Επίσης, η Λετονία δεσμεύεται να μην αποπληρώσει το τυχόν ανεξόφλητο χρέος (κεφάλαιο) των παλαιών δανείων μειωμένης εξασφάλισης (εκτός εάν και μέχρις ότου όλες οι κρατικές ενισχύσεις στη Reverta/Citadele έχουν εξοφληθεί πλήρως), το οποίο είτε θα:

i) είτε θα υπόκειται σε δεσμευτική διάταξη που προβλέπει ότι καμία πληρωμή στο πλαίσιο των παλαιών δανείων μειωμένης εξασφάλισης δεν καθίσταται ληξιπρόθεσμη και απαιτητή·

ii) είτε θα μετατραπεί σε κεφάλαιο πρώτης κατηγορίας χωρίς δικαίωμα ψήφου·

iii) είτε θα απομειωθεί·

στον βαθμό που είναι αναγκαίος για να καλυφθεί η αρνητική καθαρή αξία του ενεργητικού της Reverta, και υπό τον όρο ότι υπάρχει νομική βάση.

γ) Η Λετονία θα λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσει ότι οι νομοθετικές διατάξεις που απαιτούνται για να συμμορφωθεί με τις ανωτέρω δεσμεύσεις θα τεθούν σε εφαρμογή έως τις 30 Απριλίου 2015 το αργότερο.

5.6. **Αντίδραση της Λετονίας στις παρατηρήσεις τρίτων μερών**

(74) Στις 6 Ιουνίου 2014 η Λετονία υπέβαλε την απάντησή της σχετικά με τις παρατηρήσεις τρίτων μερών που έλαβε η Επιτροπή. Η Λετονία υποστηρίζει ότι οι ισχυρισμοί που διατυπώνονται στις παρατηρήσεις δεν είναι τεκμηριωμένοι και δεν ασκούν επιρροή όσον αφορά την απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας. Η Λετονία απορρίπτει τους ισχυρισμούς του τρίτου μέρους και ζητά να απορριφθούν από την Επιτροπή.

6. **ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ**

6.1. **Ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης ύστερα από τα νέα μέτρα**

(75) Σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης, «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη μέλη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές».

(76) Ο χαρακτηρισμός μέτρου ως κρατικής ενίσχυσης απαιτεί να ικανοποιούνται οι ακόλουθοι όροι αθροιστικά: α) το μέτρο πρέπει να χρηματοδοτείται από κρατικούς πόρους· β) πρέπει να χορηγεί επιλεκτικό πλεονέκτημα που πρόκειται να ευνοήσει ορισμένες επιχειρήσεις ή την παραγωγή ορισμένων αγαθών· γ) το μέτρο πρέπει να στρεβλώνει ή να απειλεί να στρεβλώσει τον ανταγωνισμό και να έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

6.1.1. *Το πρώτο μέτρο*

(77) Το γεγονός ότι η χορήγηση δανείων μειωμένης εξασφάλισης από τη Λετονία στην Parex banka συνεπαγόταν κρατική ενίσχυση διαπιστώθηκε στην πρώτη απόφαση διάσωσης, όταν η Επιτροπή ενέκρινε την έκδοση χρεωστικών τίτλων μειωμένης εξασφάλισης με πενταετή διάρκεια ως συμβατό μέτρο ενίσχυσης. Η Επιτροπή αποφάσισε τότε ότι ένας επενδυτής σε οικονομία αγοράς δεν θα είχε χορηγήσει δάνεια μειωμένης εξασφάλισης με πενταετή διάρκεια ([25]).

(78) Τα δάνεια μειωμένης εξασφάλισης που όντως χορηγήθηκαν από τη Λετονία υπέρ της Parex banka ήταν πανομοιότυπα με το μέτρο το οποίο είχε εγκριθεί από την Επιτροπή, εκτός από το γεγονός ότι είχαν μεγαλύτερη διάρκεια, γεγονός που δημιούργησε πρόσθετο πλεονέκτημα για την Parex banka.

(79) Χρέος μειωμένης εξασφάλισης με επταετή διάρκεια θα έδινε στον δανειολήπτη μεγαλύτερο πλεονέκτημα από ό,τι χρέος μειωμένης εξασφάλισης με πενταετή διάρκεια, δεδομένου ότι ο κίνδυνος για κάποιον επενδυτή οποιασδήποτε επένδυσης αυξάνεται όσο παρατείνεται η διάρκεια της επένδυσης. Όταν χορηγήθηκε το χρέος μειωμένης εξασφάλισης με επταετή διάρκεια, θα ήταν ακόμη λιγότερο πιθανό για έναν επενδυτή σε οικονομία αγοράς να χορηγήσει αυτό το μεγαλύτερης διάρκειας δάνειο μειωμένης εξασφάλισης από ό,τι θα ήταν για αυτόν να το έπραττε για πέντε έτη. Για τον λόγο αυτόν, η μεγαλύτερη διάρκεια του χρέους μειωμένης εξασφάλισης αποτέλεσε ακόμη ένα πλεονέκτημα για την Parex banka σε σύγκριση με τη μορφή του χρέους μειωμένης εξασφάλισης που είχε εγκριθεί με τις αποφάσεις διάσωσης και την τελική απόφαση για την Parex. Δεδομένου ότι όλες οι άλλες απαιτήσεις για να υπάρχει κρατική ενίσχυση είχαν ήδη διαπιστωθεί στην πρώτη απόφαση διάσωσης, το πρώτο μέτρο συνιστά πρόσθετη κρατική ενίσχυση.

6.1.2. *Το δεύτερο μέτρο*

(80) Στις 27 Ιουνίου 2013 η Λετονία χορήγησε στη Citadele πρόσθετη 18μηνη παράταση της διάρκειας δανείων μειωμένης εξασφάλισης ύψους 37 εκατ. LVL (επί συνόλου 45 εκατ. LVL που κατείχε η Λετονία την εποχή εκείνη).

(81) Στην απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας, ελλείψει περαιτέρω επιχειρημάτων, η Επιτροπή εκτίμησε ότι μια τέτοια παράταση της διάρκειας δεν θα είχε χορηγηθεί από ένα ιδιώτη επενδυτή σε οικονομία αγοράς, δεδομένου ότι παρουσίαζε επιπλέον κινδύνους σε σύγκριση με την προηγουμένως ισχύουσα μορφή των δανείων μειωμένης εξασφάλισης. Συνεπώς, η Επιτροπή θεώρησε ότι η μεγαλύτερη διάρκεια του χρέους μειωμένης εξασφάλισης αποτέλεσε ακόμη ένα πλεονέκτημα που χορηγήθηκε από το κράτος στη Citadele σε σύγκριση με τη μορφή του χρέους μειωμένης εξασφάλισης που είχε εγκριθεί με τις αποφάσεις διάσωσης και την τελική απόφαση για την Parex και ήταν, επομένως, πρόσθετη ενίσχυση.

(82) Η Λετονία υποστήριξε ότι ένας ιδιώτης επενδυτής θα ήταν ορθολογικό να επέλεγε να λάβει συγκεκριμένα μέτρα για να διατηρήσει την κεφαλαιακή επάρκεια της τράπεζας, ώστε να διαφυλαχθεί η αξία της επένδυσής του. Συνεπώς, υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι το δεύτερο μέτρο δεν παρείχε κανένα πλεονέκτημα στη Citadele, διότι η παροχή πρόσθετης ενίσχυσης ήταν σύμφωνη με την αρχή του επενδυτή σε οικονομίας αγοράς.

(83) Η Επιτροπή δεν αμφισβητεί ότι η αρχή του επενδυτή σε οικονομία της αγοράς μπορεί να εφαρμοστεί σε μια συναλλαγή, όπως το δεύτερο μέτρο. Υπενθυμίζει, ωστόσο, ότι τα δικαστήρια της Ένωσης έχουν τονίσει ότι, εάν ένα κράτος μέλος επικαλείται το κριτήριο αυτό κατά τη διοικητική διαδικασία, πρέπει, σε περίπτωση αμφιβολίας, να αποδείξει κατά τρόπο αδιαμφισβήτητο και βάσει αντικειμενικών και επαληθεύσιμων στοιχείων ότι το μέτρο που έλαβε συναρτάται με την

([25]) Αιτιολογική σκέψη 40 της πρώτης απόφασης διάσωσης.

ιδιότητά του ως μετόχου και ότι, συναφώς, μπορεί να απαιτείται να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι η απόφαση βασίζεται σε οικονομικές αξιολογήσεις συγκρίσιμες με εκείνες τις οποίες, υπό τις περιστάσεις, ένας συνετός ιδιώτης επενδυτής σε μια κατάσταση όσο το δυνατόν πιο κοντά σε εκείνη του κράτους μέλους θα είχε πραγματοποιήσει πριν από την πραγματοποίηση της επένδυσης, προκειμένου να καθορίσει τη μελλοντική κερδοφορία της ([26]).

(84) Βάσει των ανωτέρω, η Επιτροπή θεωρεί ότι ο ισχυρισμός της Λετονίας ότι έχει ενεργήσει σύμφωνα με την αρχή του επενδυτή σε οικονομία της αγοράς δεν τεκμηριώθηκε με σχετικά επιχειρήματα και λεπτομερή ανάλυση.

(85) Πρώτον, δεν υποβλήθηκε κανένα αποδεικτικό στοιχείο στην Επιτροπή ότι η Λετονία πραγματοποίησε αποτίμηση της επένδυσής της στη Citadele συγχρόνως με την απόφασή της να θέσει σε εφαρμογή το δεύτερο μέτρο. Ένας ιδιώτης επενδυτής που ενεργεί ως μέτοχος θα εκτιμούσε την αξία της Citadele για να προσδιορίσει την παρούσα αξία της επένδυσής του στην εν λόγω τράπεζα πριν (και επομένως χωρίς) και μετά την εφαρμογή του δεύτερου μέτρου και θα προέβαινε σε σύγκριση των δύο αυτών τιμών. Η Επιτροπή θεωρεί ότι ένας επενδυτής σε οικονομία αγοράς προσανατολισμένος στο κέρδος θα άρχιζε με τον προσδιορισμό της παρούσας αξίας της επένδυσής του στην τράπεζα και, στη συνέχεια, θα εξακρίβωνε αν η τρέχουσα αξία αυτής της επένδυσης θα προστατευόταν μέσω της περαιτέρω παράτασης της διάρκειας των δανείων μειωμένης εξασφάλισης. Εάν το αποτέλεσμα της εν λόγω εξέτασης καταδείκνυε ότι η αξία θα μπορούσε να προστατευτεί ή ακόμη και να αυξηθεί, στη συνέχεια, ως δεύτερο βήμα, ένας επενδυτής σε οικονομία αγοράς προσανατολισμένος στο κέρδος θα είχε συγκρίνει το κόστος ευκαιρίας για τη διαφύλαξη (ή ακόμη και την αύξηση) της αξίας και τη διαφορά της αξίας.

(86) Εάν η Λετονία είχε προβεί στην ανάλυση αυτή, θα έπρεπε να έχει αποδείξει ότι η παράταση της διάρκειας ήταν αποτελεσματικό μέτρο για να προστατευθεί τουλάχιστον η αξία της επένδυσης και, στη συνέχεια, θα έπρεπε να αποδείξει ότι το κόστος ευκαιρίας της παροχής αυτού του μέτρου ήταν μικρότερο από την αύξηση της αξίας. Μόνον εάν το κόστος ευκαιρίας της παροχής της πρόσθετης διάρκειας ήταν χαμηλότερο από τη διατήρηση της αξίας που προκύπτει από το δεύτερο μέτρο θα μπορούσε η Επιτροπή να αποδεχτεί ότι η Λετονία ενήργησε σύμφωνα με την αρχή του επενδυτή σε οικονομία της αγοράς. Ωστόσο, η Λετονία δεν έχει υποβάλει ούτε ταυτόχρονη αξιολόγηση της αξίας της επένδυσης ούτε ανάλυση που να αποδεικνύει ότι το κόστος ευκαιρίας για την παροχή της πρόσθετης διάρκειας ήταν χαμηλότερο από τη διατήρηση της αξίας που προκύπτει από την εφαρμογή του δεύτερου μέτρου.

(87) Για τον λόγο αυτό, η Επιτροπή εκτιμά ότι το δεύτερο μέτρο δεν είναι δυνατό να θεωρηθεί σύμφωνο με τη συμπεριφορά ενός επενδυτή σε οικονομία της αγοράς που βρίσκεται σε θέση ανάλογη με εκείνη της Λετονίας του Ιουνίου του 2013.

(88) Δεύτερον, και σε κάθε περίπτωση, οι καθιερωμένες αρχές για την εφαρμογή της αρχής του ιδιώτη επενδυτή σε οικονομία αγοράς επιβάλλουν τη σύγκριση με τη συμπεριφορά ενός λογικού ιδιώτη επενδυτή σε μια κατάσταση η οποία είναι κατά το δυνατόν πλησιέστερη προς εκείνη του κράτους μέλους ([27]). Κατά συνέπεια, κατά την εκτίμηση της αξίας της επένδυσής της στη Citadele, η Λετονία θα έπρεπε να έχει λάβει υπόψη τις δεσμεύσεις που καταγράφονται στην τελική απόφαση για την Parex σχετικά με την πώληση της Citadele. Τον Ιούνιο του 2013, τη στιγμή κατά την οποία το δεύτερο μέτρο τέθηκε σε εφαρμογή, οι εν λόγω δεσμεύσεις περιλάμβαναν υποχρεώσεις για την εκποίηση της Citadele έως τις 31 Δεκεμβρίου 2014 και επίσης για την εκποίηση της Citadele χωρίς τη δραστηριότητα διαχείρισης περιουσίας (δεδομένου ότι η δραστηριότητα διαχείρισης περιουσίας έπρεπε να πωληθεί ξεχωριστά εάν δεν είχε πωληθεί έως τις 30 Ιουνίου 2013). Λαμβάνοντας υπόψη ότι, στις 27 Ιουνίου 2013, όταν χορηγήθηκε η παράταση της διάρκειας, δεν είχε βρεθεί αγοραστής για τη δραστηριότητα διαχείρισης περιουσίας, το συμπέρασμα ενός ιδιώτη επενδυτή θα ήταν ότι δεν ήταν δυνατό να πωληθεί η δραστηριότητα διαχείρισης περιουσίας μαζί με τη Citadele έως την προθεσμία της 30ής Ιουνίου 2013 που όρισε η τελική απόφαση για την Parex και, συνεπώς, οι δύο οντότητες έπρεπε να πωληθούν χωριστά.

(89) Επιπλέον, ένας ιδιώτης μέτοχος της τράπεζας σε κατάσταση που να προσεγγίζει όσο το δυνατόν περισσότερο την κατάσταση του κράτους μέλους δεν θα είχε λόγους να υποθέσει ότι η τήρηση αυτών των δεσμεύσεων θα αιρόταν ή θα αναβαλλόταν, δεδομένου ότι τυχόν τέτοιες τροποποιήσεις υπόκεινται στην έγκριση της Επιτροπής. Ως εκ τούτου, κατά τον καθορισμό της αξίας της επένδυσης τον Ιούνιο του 2013, δεν μπορούσε να αναμένεται ότι οι υποχρεώσεις αυτές δεν θα είχαν σημασία, καθώς δεν θα μπορούσε να γίνει η παραδοχή ότι η Επιτροπή θα ενέκρινε οποιαδήποτε τροποποίηση κάθε υποχρέωσης πριν από την περίοδο εντός της οποίας η Λετονία είχε δεσμευθεί να τις εκπληρώσει.

(90) Κατά συνέπεια, προκειμένου να αποφασιστεί κατά πόσον θα εγκρινόταν ή όχι η παράταση της διάρκειας, οι παράμετροι για την εκτίμηση της αξίας της επένδυσης της Λετονίας στη Citadele του Ιουνίου 2013 έπρεπε να περιλαμβάνουν τις δεσμεύσεις που καταγράφονται στην τελική απόφαση για την Parex. Η Λετονία δεν έχει προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία ότι έλαβε όλες τις εν λόγω παραμέτρους υπόψη ή ότι η αξία της επένδυσής της τη στιγμή, εκείνη όπως θα προέκυπτε από τη συνεκτίμησή τους, είναι μεγαλύτερη από το κόστος ευκαιρίας που προκύπτει από την παράταση της

([26]) Απόφαση στην υπόθεση *Επιτροπή* κατά *ETA*, C-124/10 P, ECLI: EE: C: 2012:318, σκέψεις 82 και 84.
([27]) Βλέπε, συναφώς, τη σκέψη 20 της απόφασης στην υπόθεση *Ιταλία* κατά *Επιτροπής*, 303/88, ECLI: EE:C:1991:136.

διάρκειας. Για τον λόγο αυτόν επίσης, η Επιτροπή εκτιμά ότι το δεύτερο μέτρο δεν είναι δυνατό να θεωρηθεί σύμφωνο με τη συμπεριφορά ενός επενδυτή σε οικονομία της αγοράς που βρίσκεται σε θέση ανάλογη με εκείνη της Λετονίας του Ιουνίου του 2013.

(91) Τρίτον, ακόμη και αν η Λετονία είχε προβεί σε αρκούντως εμπεριστατωμένη ανάλυση του δεύτερου μέτρου ως μέσου διατήρησης της αξίας των επενδύσεών της στη Citadele από τον Ιούνιο του 2013, και ακόμη και αν είχε συνεκτιμήσει στη σχετική ανάλυση τους περιορισμούς που ένας επενδυτής σε οικονομία της αγοράς θα είχε λάβει υπόψη του λόγω της επικείμενης πώλησης της Citadele και της χωριστής εκποίησης της δραστηριότητας διαχείρισης περιουσίας, οι ισχυρισμοί της Λετονίας όσον αφορά το κόστος του δεύτερου μέτρου και το επίπεδο της αξίας της επένδυσης στη Citadele που υποτίθεται ότι διατηρήθηκε με το εν λόγω μέτρο δεν είναι πειστικοί.

(92) Αφενός, ενώ η Λετονία υποστηρίζει ότι το δεύτερο μέτρο δεν συνεπάγεται κόστος για το δημόσιο, ο ισχυρισμός αυτός δεν στηρίζεται σε καμία περαιτέρω πληροφορία ή αποδεικτικό στοιχείο όσον αφορά την αξιολόγηση κόστους που διενεργήθηκε από τη Λετονία κατά τη στιγμή της χορήγησης του δεύτερου μέτρου. Η ανάλυση αυτή του κόστους ευκαιρίας και κάθε άλλου είδους κόστους που συνδέεται με το δεύτερο μέτρο θα ήταν απαραίτητη προϋπόθεση για έναν ιδιώτη επενδυτή που επιθυμεί να λάβει μια ορθολογική απόφαση σχετικά με το αν θα παρατείνει τη διάρκεια του δανείου μειωμένης εξασφάλισης. Η έλλειψη αξιολόγησης του κόστους οδηγεί την Επιτροπή στο συμπέρασμα ότι ένας ιδιώτης επενδυτής δεν θα ήταν σε θέση να εκτιμήσει τη σκοπιμότητα του δεύτερου μέτρου από την άποψη της μεγιστοποίησης του κέρδους.

(93) Από την άλλη πλευρά, ενώ η Λετονία υποστηρίζει ότι το δεύτερο μέτρο διατήρησε την αξία της επένδυσης της Λετονίας στη Citadele, ο ισχυρισμός αυτός δεν επιβεβαιώνεται από τα χαρακτηριστικά της επένδυσης που πραγματοποιήθηκε από το κράτος μέλος στη Citadele τον Ιούνιο του 2013. Η Επιτροπή σημειώνει ότι, για έναν επενδυτή προσανατολισμένο στο κέρδος, η τρέχουσα αξία μιας επένδυσης εξαρτάται από την προοπτική των μελλοντικών ροών εσόδων από την εν λόγω επένδυση (με τη μορφή, για παράδειγμα, μερισμάτων) σε συνδυασμό με την κεφαλαιακή αξία της επένδυσης αυτής κατά τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή (που μπορεί να προκύψει, για παράδειγμα, από την τιμή που ένας αγοραστής θα κατέβαλλε για την επένδυση του μετόχου τη στιγμή εκείνη ή από την προεξοφλητική αξία της τιμής που ο αγοραστής θα κατέβαλλε για τη μετοχική επένδυση στο μέλλον). Όλοι οι δείκτες που έχει στη διάθεσή της η Επιτροπή τονίζουν ότι η αξία της επένδυσης της Λετονίας στη Citadele τον Ιούνιο του 2013 ήταν χαμηλή, αν είχε κιόλας κάποια θετική αξία.

(94) Όσον αφορά τις πιθανές μελλοντικές ροές εσόδων από την επένδυση της Λετονίας στη Citadele, δεν παρασχέθηκαν στοιχεία που να δείχνουν ότι, τον Ιούνιο του 2013, οι μέτοχοι θα μπορούσαν να αναμένουν τυχόν μερίσματα από τη Citadele σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο στο προβλέψιμο μέλλον. Κάθε αξιολόγηση από έναν ιδιώτη μέτοχο της τράπεζας σε κατάσταση κατά το δυνατόν πλησιέστερη προς εκείνη του κράτους μέλους όσον αφορά τα αναμενόμενα έσοδα από διανομή μερισμάτων θα είχε συνδεθεί με την υποχρέωση για εκποίηση της Citadele έως τις 31 Δεκεμβρίου 2014. Επιπλέον, από τη μελέτη που αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 61 διαπιστώθηκε ότι η Citadele χωρίς τη δραστηριότητα διαχείρισης περιουσίας θα καθίστατο ζημιογόνος, συμπέρασμα το οποίο μείωσε ακόμη περισσότερο την προοπτική οφέλους από κάθε διανομή μερισμάτων, δεδομένου ότι, από τις 27 Ιουνίου 2013, ένας φορέας της οικονομίας της αγοράς θα όφειλε να υποθέσει ότι η Citadele και η δραστηριότητα διαχείρισης περιουσίας θα πωλούνταν ξεχωριστά.

(95) Στο πλαίσιο αυτό, κατά την παράταση της διάρκειας των δανείων, δεν υπήρχαν στοιχεία ότι η Citadele θα ήταν σε θέση (λαμβανομένων υπόψη των αναμενόμενων κερδών και του δείκτη κεφαλαίων) να διανείμει μερίσματα πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 2014, δεδομένου ότι ο δείκτης κεφαλαίων 10,3 % που σχεδιαζόταν να επιτευχθεί για τις 31 Δεκεμβρίου 2013 μόλις και μετά βίας θα υπερέβαινε τον απαιτούμενο ελάχιστο δείκτη κεφαλαίων 10 % και θα ήταν πολύ κάτω του δείκτη κεφαλαίων […] % που συνιστά η FCMC για την αντιμετώπιση των υφιστάμενων και των δυνητικών κινδύνων για τη Citadele. Συνεπώς, ένας ιδιώτης επενδυτής θα λάμβανε υπόψη ότι, από τον Ιούνιο του 2013, υπήρχε μικρή πιθανότητα ότι οι μέτοχοι θα μπορούσαν να προσδοκούν διανομή μερισμάτων από τη Citadele στο προβλέψιμο μέλλον.

(96) Όσον αφορά την κεφαλαιακή αξία της επένδυσης της Λετονίας στη Citadele τον Ιούνιο του 2013, η μελέτη που υποβλήθηκε από τις λετονικές αρχές, η οποία περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη 61 και η οποία συντάχθηκε τον Φεβρουάριο του 2013, δείχνει ότι η Citadele θα είχε επηρεαστεί αρνητικά από τη χωριστή εκποίηση της δραστηριότητας διαχείρισης περιουσίας. Ένας ιδιώτης επενδυτής σε μια κατάσταση που να προσεγγίζει κατά το δυνατόν την αντίστοιχη της Λετονίας του Ιουνίου 2013 θα λάμβανε υπόψη το γεγονός ότι, περίπου τέσσερις μήνες νωρίτερα, ένας ανεξάρτητος εμπειρογνώμονας είχε αποδείξει ότι η αξία πώλησης της Citadele χωρίς τη δραστηριότητα διαχείρισης περιουσίας θα ήταν χαμηλότερη από εκείνη των δύο οντοτήτων από κοινού. Ως εκ τούτου, ένας ιδιώτης επενδυτής θα έπρεπε να έχει επιτακτικούς λόγους από την άποψη της μεγιστοποίησης της σταθμισμένης βάσει του κινδύνου απόδοσης, για να αναλάβει πρόσθετους κινδύνους με την παράταση της διάρκειας των δανείων μειωμένης εξασφάλισης. Ωστόσο, η Λετονία δεν έχει παράσχει αποδεικτικά στοιχεία των εν λόγω επιτακτικών λόγων για τους οποίους ένας επενδυτής σε οικονομία

αγοράς θα αναλάμβανε τους εν λόγω επιπλέον κινδύνους κατά τον εν λόγω χρόνο. Ως εκ τούτου, ακόμα και αν δινόταν η παράταση της διάρκειας, δεν υπήρχαν στοιχεία ότι η Citadele χωρίς τη δραστηριότητα διαχείρισης περιουσίας θα μπορούσε να πωληθεί σε […], γεγονός το οποίο οδηγεί την Επιτροπή στο συμπέρασμα ότι, τον Ιούνιο του 2013, η Λετονία δεν είχε […] στη διατήρηση της επένδυσή της, που ήταν […] για την παροχή του δεύτερου μέτρου.

(97) Με βάση αυτούς τους περαιτέρω λόγους επίσης, η Επιτροπή εκτιμά ότι το δεύτερο μέτρο δεν είναι δυνατό να θεωρηθεί σύμφωνο με τη συμπεριφορά ενός επενδυτή σε οικονομία της αγοράς που βρίσκεται σε θέση ανάλογη με εκείνη της Λετονίας του Ιουνίου του 2013.

(98) Τέταρτο και τελευταίο, η Επιτροπή επισημαίνει επίσης ότι η ΕΤΑΑ, η οποία τον Ιούνιο του 2013 ήταν ο μοναδικός άλλος μέτοχος της Citadele, εκτός από το λετονικό κράτος, δεν παρέτεινε την προθεσμία εξόφλησης των δικών της εκκρεμών δανείων μειωμένης εξασφάλισης στη Citadele και ότι η Λετονία ουδέποτε ήλθε σε επαφή με την ΕΤΑΑ για να συζητήσουν τη συμμετοχή της τελευταίας στο δεύτερο μέτρο, όπως αναφέρεται στις αιτιολογικές σκέψεις 46 έως 48. Η απουσία κάθε προσπάθειας να συζητηθεί ο επιμερισμός της επιβάρυνσης του κόστους του δεύτερου μέτρου, εάν το μέτρο αυτό επρόκειτο να είναι ένα μέσο για να διαφυλαχθεί η αξία των επενδύσεων στη Citadele, αποτελεί πρόσθετη ένδειξη ότι το δεύτερο μέτρο δεν ήταν σύμφωνο με τις απαιτήσεις της αρχής του ιδιώτη επενδυτή σε οικονομία της αγοράς.

(99) Συναφώς, η Επιτροπή υπενθυμίζει, πρώτον, ότι, σύμφωνα με την επιστολή της FCMC, η Citadele είχε δέκα μήνες (από 1η Μαρτίου έως 31 Δεκεμβρίου 2013) για να συμμορφωθεί με τον νέο δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας. Σε αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή θεωρεί ότι ένας πλειοψηφικός μέτοχος θα είχε αξιοποιήσει ολόκληρη τη δεκάμηνη περίοδο προκειμένου να προσδιορίσει κατάλληλη λύση για την κάλυψη των νέων κεφαλαιακών απαιτήσεων που θα ελαχιστοποιούσε τα δικά του έξοδα. Ως εκ τούτου, το επιχείρημα της Λετονίας σχετικά με τη διευκόλυνση της πώλησης της Citadele δεν εξηγεί τους λόγους για τους οποίους το δεύτερο μέτρο εγκρίθηκε εντός τεσσάρων μηνών από την επιστολή της FCMC χωρίς οποιαδήποτε προσέγγιση του μειοψηφικού μετόχου της Citadele, αντί να αξιοποιηθεί περισσότερο η περίοδος των έως δέκα μηνών που θα είχε στη διάθεσή της.

(100) Επιπλέον, ακόμη και αν η συμμετοχή της ΕΤΑΑ στην παράταση της διάρκειας των δανείων θα αφορούσε ένα μέτρο με διαφορετικά χαρακτηριστικά από εκείνα του δεύτερου μέτρου, η Λετονία δεν παρέχει κανένα στοιχείο που να αποδεικνύει ότι το εν λόγω διαφορετικό μέτρο, στο οποίο θα συμμετέχει η ΕΤΑΑ, θα ήταν λιγότερο αποτελεσματικό από το δεύτερο μέτρο ή ότι θα ήταν πολύ πιο δαπανηρό για τον πλειοψηφικό μέτοχο σε σύγκριση με το κόστος του ίδιου του δεύτερου μέτρου.

(101) Όσον αφορά το επιχείρημα της Λετονίας ότι παράταση από την ΕΤΑΑ της διάρκειας του δικού της δανείου μειωμένης εξασφάλισης θα είχε οδηγήσει σε πρόσθετες επιβαρύνσεις κατά τη χρονική στιγμή της πώλησης της Citadele, οι λετονικές αρχές δεν προσκόμισαν κανένα στοιχείο που να αποδεικνύει ότι μια τέτοια παράταση θα μπορούσε πράγματι να δημιουργήσει αυτό το πρόσθετο κόστος. Δεν διεξήχθη καμία ειδική μελέτη του κόστους εκποίησης της Citadele μετά το δεύτερο μέτρο σε σύγκριση με το κόστος μιας πιθανής πώλησης της Citadele ύστερα από παράταση κατά την οποία θα συμμετείχε η ΕΤΑΑ για να δικαιολογηθεί ο ισχυρισμός της Λετονίας ότι θα υπήρχε πρόσθετη επιβάρυνση. Η Επιτροπή θεωρεί ότι μια ιδιωτική επιχείρηση που εξετάζει πώς μπορεί να διαφυλάξει την αξία της επένδυσής της στην Citadele θα πρέπει τουλάχιστον να είναι σε θέση να επικαλεστεί μια ταυτόχρονη αξιολόγηση σχετικά με το ποιο θα ήταν, σε σχέση με τη μεταγενέστερη πώληση, το εν λόγω εναλλακτικό κόστος που θα προέκυπτε από την παράταση, από τον μειοψηφικό μέτοχο της Citadele, της διάρκειας των δανείων μειωμένης εξασφάλισης της εν λόγω τράπεζας.

(102) Τέλος, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 48 στοιχείο γ), η Λετονία εξηγεί ότι, κατά την άποψή της, η ΕΤΑΑ θα ήταν πρόθυμη να παρατείνει τη διάρκεια των δανείων της στη Citadele. Στην περίπτωση αυτή, ακόμη και αν η συμμετοχή της ΕΤΑΑ θα οδηγούσε σε μεγαλύτερη πολυπλοκότητα, η Επιτροπή θεωρεί ότι ένας ιδιώτης πλειοψηφικός μέτοχος που σχεδίαζε την παράταση της διάρκειας του δικού του τρέχοντος δανείου μειωμένης εξασφάλισης υπέρ της Citadele θα είχε τουλάχιστον προβεί σε μια προσέγγιση με τον μειοψηφικό μέτοχο, ο οποίος ήταν επίσης κάτοχος χρέους μειωμένης εξασφάλισης της Citadele, για να διαπιστώσει αν ο τελευταίος είτε i) θα μοιραζόταν το κόστος της πρόσθετης ενίσχυσης προς τη Citadele παρατείνοντας την ημερομηνία λήξης των δανείων του είτε ii) θα προέβαινε σε ορισμένες εναλλακτικές ρυθμίσεις απευθείας με τον πλειοψηφικό μέτοχο για την κάλυψη του κόστους του δεύτερου μέτρου για τον πλειοψηφικό μέτοχο. Κατά την εφαρμογή της αρχής του ιδιώτη επενδυτή σε οικονομία της αγοράς, η Επιτροπή δεν μπορεί να δεχθεί ότι ένας πλειοψηφικός μέτοχος μιας εταιρείας θα είχε δεχθεί το σύνολο του κόστους που συνεπάγεται η προστασία της αξίας του συνόλου των επενδύσεων στην εν λόγω εταιρεία και, με τον τρόπο αυτόν, θα προστάτευε την αξία της επένδυσης του μειοψηφικού μετόχου χωρίς καν να προσεγγίσει τον τελευταίο για να επιδιώξει και τη δική του συμβολή.

(103) Λαμβάνοντας υπόψη καθέναν από τους παράγοντες αυτούς, η απουσία κάθε προσέγγισης με την ΕΤΑΑ κατά την περίοδο μεταξύ 1ης Μαρτίου 2013 και 27ης Ιουνίου 2013 αποτελεί περαιτέρω ένδειξη ότι το δεύτερο μέτρο δεν πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τις απαιτήσεις της αρχής του ιδιώτη επενδυτή σε οικονομία της αγοράς.

(104) Για καθέναν από τους τέσσερις λόγους που αναφέρονται στις αιτιολογικές σκέψεις 85 έως 103, δεν αποδείχθηκε κατά τρόπο αδιαμφισβήτητο και βάσει αντικειμενικών και επαληθεύσιμων αποδεικτικών στοιχείων ότι το δεύτερο μέτρο πρέπει να αποδοθεί στο κράτος μέλος που ενεργεί ως ιδιώτης μέτοχος. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή δεν μπορεί να δεχθεί ότι η Citadele θα μπορούσε, υπό συνθήκες που αντιστοιχούν σε κανονικές συνθήκες της αγοράς, να αποκτήσει το ίδιο πλεονέκτημα με εκείνο που της έχει διατεθεί μέσω κρατικών πόρων με τη μορφή του δεύτερου μέτρου.

(105) Η Λετονία έχει θέσει σε εφαρμογή το δεύτερο μέτρο για τη Citadele, που δραστηριοποιείται και θα εξακολουθήσει να δραστηριοποιείται σε αγορές ανοιχτές στον διεθνή ανταγωνισμό. Ως εκ τούτου, οποιοδήποτε πλεονέκτημα από κρατικούς πόρους θα επηρέαζε τον ανταγωνισμό στον τραπεζικό τομέα και θα είχε αντίκτυπο στο εμπόριο εντός της Ένωσης. Επιπλέον, το εν λόγω μέτρο είναι επιλεκτικό, διότι ευνοεί αποκλειστικά και μόνο τη Citadele. Χρηματοδοτείται δε από κρατικούς πόρους. Τον Ιούνιο του 2013, όπως εξηγείται από τη Λετονία στην αιτιολογική σκέψη 45, τρίτος φορέας της οικονομίας της αγοράς δεν θα είχε χορηγήσει μέτρο ανάλογο προς το δεύτερο μέτρο υπό συγκρίσιμους όρους. Επομένως, η Επιτροπή επιβεβαιώνει την προηγουμένως προσωρινή αξιολόγησή της, που περιλαμβάνεται στην απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας, ότι το δεύτερο μέτρο συνιστά πρόσθετη κρατική ενίσχυση.

6.1.3. *Το τρίτο μέτρο*

(106) Όσον αφορά την ενίσχυση ρευστότητας που χορηγήθηκε στη Reverta, είχε αρχικά εγκριθεί ως μέρος των συμβατών κρατικών ενισχύσεων που εγκρίθηκαν στην πρώτη απόφαση διάσωσης, με τη μορφή κρατικών καταθέσεων. Την εποχή εκείνη, η Επιτροπή σημείωσε ότι η Parex banka δεν είχε ρευστοποιήσιμες ασφάλειες και ότι η Λετονία είχε καταθέσει τα κεφάλαια, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες ρευστότητας της τράπεζας, όταν κανένας επενδυτής της αγοράς δεν ήταν πρόθυμος να προσφέρει ρευστότητα λόγω της εύθραυστης κατάστασης της Parex banka ([28]).

(107) Μετά την τελική απόφαση για την Parex (και τον διαχωρισμό της σε «καλή» και «κακή» τράπεζα), η ενίσχυση ρευστότητας στη συνέχεια μεταφέρθηκε στη Citadele και τη Reverta. Η πρώτη έχει ήδη εξοφλήσει πλήρως το μερίδιό της στην ενίσχυση ρευστότητας. Η Reverta ήταν υποχρεωμένη να περιορίζει τα ποσά της ενίσχυσης της ρευστότητας που έλαβε, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 19 στοιχείο γ). Ωστόσο, το ποσό της ενίσχυσης ρευστότητας που χορηγήθηκε στη Reverta υπερβαίνει ακόμη και τα επίπεδα που προβλέπονται στο χειρότερο σενάριο που εγκρίθηκε στην τελική απόφαση για την Parex. Η εν λόγω πρόσθετη ενίσχυση ρευστότητας παρέχει ένα συμπληρωματικό πλεονέκτημα για τη Reverta σε σύγκριση με τις ενισχύσεις που εγκρίθηκαν με τις αποφάσεις διάσωσης και την τελική απόφαση για την Parex. Η Λετονία δεν ισχυρίστηκε ότι λειτουργούσε ως ιδιώτης δανειστής παρέχοντας αυτή τη ρευστότητα, ούτε και υπέβαλε στοιχεία που θα επέτρεπαν στην Επιτροπή να συμπεράνει ότι η Reverta θα μπορούσε, υπό συνθήκες που ανταποκρίνονται στις κανονικές συνθήκες αγοράς, να αποκτήσει το ίδιο πλεονέκτημα με εκείνο που της έχει διατεθεί μέσω κρατικών πόρων με τη μορφή του τρίτου μέτρου. Κανένα από τα άλλα χαρακτηριστικά της ενίσχυσης της ρευστότητας εκτός από την ποσότητά της δεν έχει τροποποιηθεί και, για τον λόγο αυτόν, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το μέτρο συνιστά κρατική ενίσχυση.

(108) Κατά συνέπεια, με βάση τις αιτιολογικές σκέψεις 106 και 107, καθώς η αυξημένη ενίσχυση ρευστότητας αντιπροσωπεύει καθαρά πρόσθετο πλεονέκτημα σε σύγκριση με τα εγκεκριμένα μέτρα ενίσχυσης, συνιστά πρόσθετη ενίσχυση (δεδομένου ότι όλα τα άλλα κριτήρια που προβλέπονται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης εξακολουθούν να ισχύουν).

6.2. **Νομική βάση για την αξιολόγηση της συμβατότητας της νέας πρόσθετης ενίσχυσης**

(109) Το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της Συνθήκης ορίζει ότι η Επιτροπή μπορεί να κηρύξει συμβατές με την εσωτερική αγορά ενισχύσεις που προορίζονται «για την άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας κράτους μέλους».

(110) Λόγω της συστημικής σημασίας της Parex banka (η οποία ήταν κορυφαία τράπεζα της Λετονίας) και της σημασίας των δανειοδοτικών δραστηριοτήτων της για την οικονομία της Λετονίας κατά τη στιγμή της έγκρισης των μέτρων ενίσχυσης, η Επιτροπή δέχθηκε ότι η αδυναμία να αντιμετωπίσει τα προβλήματα της τράπεζας θα είχε σοβαρές συνέπειες για την οικονομία της Λετονίας.

(111) Συνεπώς, στις αποφάσεις διάσωσης και την τελική απόφαση για την Parex, τα μέτρα ενίσχυσης που εγκρίθηκαν για την Parex banka αξιολογήθηκαν βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της Συνθήκης, καθώς και με βάση τις ανακοινώσεις ([29]) που εκδόθηκαν στο πλαίσιο της χρηματοπιστωτικής κρίσης και που ίσχυαν κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης.

([28]) Αιτιολογική σκέψη 41 της πρώτης απόφασης διάσωσης.

([29]) Ανακοίνωση της Επιτροπής — Εφαρμογή των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων στα μέτρα που λήφθηκαν για τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς στο πλαίσιο της τρέχουσας παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης («Τραπεζική ανακοίνωση 2008») (ΕΕ C 270 της 25.10.2008, σ. 8. Ανακοίνωση της Επιτροπής — Η ανακεφαλαιοποίηση των χρηματοπιστωτικών οργανισμών στο πλαίσιο της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής κρίσης: περιορισμός των ενισχύσεων στο ελάχιστο απαραίτητο και διασφαλίσεις έναντι αδικαιολόγητων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού («Οδηγία για την ανακεφαλαιοποίηση») (ΕΕ C 10 της 15.1.2009, σ. 2). Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την αντιμετώπιση των απομειωμένων περιουσιακών στοιχείων στον κοινοτικό τραπεζικό τομέα («Ανακοίνωση για τα απομειωμένα περιουσιακά στοιχεία») (ΕΕ C 72 της 26.3.2009, σ. 1). Ανακοίνωση της Επιτροπής περί της αποκατάστασης της βιωσιμότητας και αξιολόγησης των μέτρων αναδιάρθρωσης στον χρηματοπιστωτικό τομέα στο πλαίσιο της παρούσας κρίσης βάσει των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων («Ανακοίνωση για την αναδιάρθρωση») (ΕΕ C 195 της 19.8.2009, σ. 9).

(112) Η Επιτροπή θεωρεί ότι ισχύει η ίδια νομική βάση για την πρόσθετη ενίσχυση που χορηγήθηκε μέσω του πρώτου και του δεύτερου μέτρου, με γνώμονα τη χρονική στιγμή εφαρμογής τους και τα παρόμοια χαρακτηριστικά τους με τα εγκεκριμένα μέτρα ενίσχυσης.

(113) Όσον αφορά το τρίτο μέτρο, η εκ μέρους της Επιτροπής εξέταση της συμβατότητας πρέπει να γίνει με βάση τα επικαιροποιημένα κριτήρια που ορίζονται στην τραπεζική ανακοίνωση του 2013 ([30]). Πράγματι, κάθε ενίσχυση που χορηγείται, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, χωρίς την έγκριση της Επιτροπής (και, επομένως, κατά παράβαση του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης) μετά τη δημοσίευση της τραπεζικής ανακοίνωσης του 2013 στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* πρέπει να εξεταστεί βάσει της εν λόγω ανακοίνωσης. Δεδομένου ότι το τρίτο μέτρο εφαρμόζεται συνεχώς από το 2011 και μέχρι σήμερα, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η ενίσχυση είχε χορηγηθεί εν μέρει μετά την 1η Αυγούστου 2013, ημερομηνία δημοσίευσης της τραπεζικής ανακοίνωσης του 2013 στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

6.3. **Συμβατότητα της ενίσχυσης με την εσωτερική αγορά**

6.3.1. *Όσον αφορά το πρώτο μέτρο*

(114) Το δάνειο μειωμένης εξασφάλισης που χορηγήθηκε από τη Λετονία στην Parex banka είχε από την ημερομηνία έκδοσής του (22 Μαΐου 2009) διάρκεια επτά ετών (δηλαδή έως τις 21 Μαΐου 2016) και, ως εκ τούτου, υπερέβαινε το ανώτατο όριο πενταετούς διάρκειας που ορίζεται στην πρώτη απόφαση διάσωσης και που, ακολούθως, επιβεβαιώθηκε στην τελική απόφαση για την Parex. Το μέτρο δεν κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή.

(115) Σε σχέση με το εν λόγω πρόσθετο μέτρο ενίσχυσης, το οποίο συνίσταται στο γεγονός ότι η διάρκεια των δανείων μειωμένης εξασφάλισης υπερβαίνει τους σχετικούς όρους των αποφάσεων, η Επιτροπή είχε αμφιβολίες ότι το μέτρο αυτό διατηρήθηκε στο ελάχιστο αναγκαίο και, ως εκ τούτου, δεν μπορούσε να συναχθεί το συμπέρασμα ότι πληρούνταν όλα τα κριτήρια συμβατότητας.

(116) Στην απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας, η Επιτροπή υπενθύμισε έτσι ότι το δάνειο μειωμένης εξασφάλισης που εγκρίθηκε για την Parex banka με πενταετή διάρκεια είχε εκτιμηθεί στις αποφάσεις διάσωσης ότι περιοριζόταν στο ελάχιστο αναγκαίο ποσό και διάρκεια. Με βάση το συμπέρασμα αυτό, το πενταετές δάνειο μειωμένης εξασφάλισης είχε συνεπώς χαρακτηριστεί συμβατό με τις αποφάσεις διάσωσης και την τελική απόφαση για την Parex.

(117) Με βάση τα επιχειρήματα που αναπτύσσονται στις αποφάσεις διάσωσης και την τελική απόφαση για την Parex και ελλείψει νέων επιχειρημάτων, η Επιτροπή εξέφρασε αμφιβολίες σχετικά με τη συμβατότητα της παράτασης της διάρκειας των δανείων μειωμένης εξασφάλισης που εκδόθηκαν με διάρκεια επτά ετών αντί για πέντε, όπως είχε αρχικά εγκριθεί.

(118) Με βάση τα νέα επιχειρήματα που προβλήθηκαν από τη Λετονία μετά την απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας και αναφέρονται στο τμήμα 5.1, η Επιτροπή είναι σε θέση να αξιολογήσει εκ νέου αν τα δάνεια μειωμένης εξασφάλισης με επταετή διάρκεια που χορήγησε η Λετονία στην Parex banka πληρούν την απαίτηση που ορίζει ότι η συμβατότητα της κρατικής ενίσχυσης πρέπει να περιορίζεται στο ελάχιστο αναγκαίο.

(119) Σύμφωνα με την τραπεζική ανακοίνωση του 2008, ένα μέτρο ενίσχυσης πρέπει, ως προς το ύψος και τη μορφή του, να είναι αναγκαίο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου. Αυτό σημαίνει ότι η εισφορά κεφαλαίου πρέπει να περιορίζεται στο ελάχιστο αναγκαίο ποσό για την επίτευξη του στόχου. Ο στόχος της χορήγησης δανείου μειωμένης εξασφάλισης, που χαρακτηρίζεται ως κεφάλαιο δεύτερης κατηγορίας, στην Parex banka ήταν να μπορέσει η τελευταία να εξακολουθήσει να πληροί τον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας και να διασφαλίσει ότι θα διαθέτει επαρκή κεφαλαιοποίηση, ώστε να αντιμετωπίσει καλύτερα δυνητικές ζημίες, προκειμένου να αποφευχθεί σοβαρή διαταραχή στην οικονομία της Λετονίας.

(120) Στην πρώτη απόφαση διάσωσης, οι ελάχιστες απαιτήσεις που ελήφθησαν υπόψη από την Επιτροπή για τα δάνεια μειωμένης εξασφάλισης που είναι αποδεκτά ως κεφάλαιο δεύτερης κατηγορίας της Parex banka στηρίζονταν στην ισχύουσα νομοθεσία της Λετονίας, όπως αυτή κοινοποιήθηκε από τη Λετονία ([31]). Διαπιστώθηκε επομένως ότι η ελάχιστη διάρκεια για το δάνειο μειωμένης εξασφάλισης που είναι αποδεκτό ως κεφάλαιο της δεύτερης κατηγορίας ήταν πέντε έτη. Η εν λόγω εκτίμηση δεν αναιρείται από τις μεταγενέστερες αποφάσεις.

(121) Αφού επανεξετάστηκαν οι συμπληρωματικές πληροφορίες που παρέσχε η Λετονία και αναλύονται στις αιτιολογικές σκέψεις 30 έως 39, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι επιπρόσθετοι περιορισμοί τροποποίησαν τα χαρακτηριστικά που έπρεπε να έχουν τα δάνεια μειωμένης εξασφάλισης για να είναι πλήρως αποδεκτά ως κεφάλαια δεύτερης κατηγορίας έως το 2010.

([30]) Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή, μετά την 1η Αυγούστου 2013, των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων στα μέτρα στήριξης των τραπεζών στο πλαίσιο της χρηματοπιστωτικής κρίσης («Τραπεζική ανακοίνωση») (ΕΕ C 216 της 30.7.2013, σ. 1).

([31]) Αιτιολογική σκέψη 55 της πρώτης απόφασης διάσωσης.

(122) Ειδικότερα, η Επιτροπή επισημαίνει ότι ο αντίκτυπος των κριτηρίων του πλαισίου της Βασιλείας ΙΙ στο ποσό των δανείων μειωμένης εξασφάλισης που έλαβε η Parex banka το 2009 και που είναι επιλέξιμα ως κεφάλαιο δεύτερης κατηγορίας αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο για τον καθορισμό της ελάχιστης αρχικής διάρκειας των δανείων μειωμένης εξασφάλισης. Η δέουσα συνεκτίμηση του συντελεστή απόσβεσης της Βασιλείας ΙΙ ήταν αναγκαία για να επιτευχθεί ο απώτερος στόχος του μέτρου ενίσχυσης, συγκεκριμένα να εξασφαλιστεί επαρκής κεφαλαιοποίηση της Parex banka και να αποτραπεί σοβαρή διαταραχή στην οικονομία της Λετονίας κατά τον χρόνο της αρχικής χορήγησης του δανείου μειωμένης εξασφάλισης.

(123) Η Επιτροπή θεωρεί ότι, εάν οι παραδοχές και προβλέψεις που παρουσιάστηκαν από τη Λετονία κατά τον χρόνο έκδοσης των αποφάσεων διάσωσης είχαν επαρκώς και πλήρως συνεκτιμήσει την απόσβεση του χρέους μειωμένης εξασφάλισης σύμφωνα με τους κανόνες της Βασιλείας ΙΙ, όπως εκφράζονται στην αιτιολογική σκέψη 37, θα είχαν οδηγήσει σε διαφορετική εκτίμηση της διάρκειας των δανείων μειωμένης εξασφάλισης και στο συμπέρασμα ότι η ελάχιστη αναγκαία διάρκεια ήταν επτά και όχι πέντε έτη.

(124) Η Επιτροπή υπενθυμίζει επίσης ότι η αξιολόγηση της συμβατότητας της ενίσχυσης στην τρίτη απόφαση διάσωσης στηρίχθηκε, μεταξύ άλλων, στη δέσμευση των λετονικών αρχών ότι θα πωλήσουν τις μετοχές τους στην Parex banka το συντομότερο δυνατό, και το αργότερο εντός τριών ετών μετά τη χορήγηση των πρώτων μέτρων διάσωσης στην Parex banka ([32]), δηλαδή το αργότερο το 2011.

(125) Υπό αυτές τις συνθήκες, η Επιτροπή θεωρεί ότι ο καθορισμός της αρχικής διάρκειας σε επτά έτη μπορεί να θεωρηθεί το ελάχιστο αναγκαίο που θα καταστήσει δυνατό τα δάνεια μειωμένης εξασφάλισης που παρασχέθηκαν από τη Λετονία να χαρακτηριστούν πλήρως ως κεφάλαιο δεύτερης κατηγορίας και να εξασφαλιστεί ότι η Parex banka πέτυχε τον στόχο του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας για λόγους διατήρησης της σταθερότητας εντός του λετονικού τραπεζικού συστήματος, καθώς και συμμόρφωσης με τη δέσμευση πώλησης της τράπεζας.

6.3.2. *Σχετικά με τη μη κοινοποιηθείσα παράταση της διάρκειας των δανείων μειωμένης εξασφάλισης (το δεύτερο μέτρο)*

(126) Στην απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας, η Επιτροπή εξέφρασε αμφιβολίες σχετικά με το αν η πρόσθετη ενίσχυση που αντιστοιχεί στην 18μηνη παράταση της διάρκειας των δανείων μειωμένης εξασφάλισης θα μπορούσε να θεωρηθεί συμβατή, διότι η υφιστάμενη εκτίμηση ήταν ότι η πενταετής διάρκεια των δανείων μειωμένης εξασφάλισης ήταν αυτή που εξασφάλιζε τον περιορισμό στο ελάχιστο αναγκαίο και δεν είχαν υποβληθεί νέα επιχειρήματα προς αιτιολόγηση της συμβατότητας.

(127) Με βάση τις πληροφορίες που υπέβαλε η Λετονία μετά την απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας, η Επιτροπή σημειώνει ότι το 2013 ([33]) επήλθαν κανονιστικές μεταβολές όσον αφορά τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις.

(128) Συναφώς, στην Επιτροπή διαβιβάστηκε η επιστολή της 1ης Μαρτίου 2013 της FCMC στη Citadele. Η επιστολή αποτελεί απάντηση του τραπεζικού ρυθμιστικού φορέα σε μια εσωτερική έκθεση αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας που η Citadele είχε υποβάλει στην FCMC όσον αφορά τη χρηματοοικονομική της κατάσταση στις 30 Ιουνίου 2012.

(129) Η επιστολή της 1ης Μαρτίου 2013 εφιστά πρώτα την προσοχή στο γεγονός ότι, σύμφωνα με τα έγγραφα πολιτικής της FCMC, όλες οι τράπεζες πρέπει να διατηρήσουν τον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειάς τους πάνω από 10 %. Στη συνέχεια αναφέρει σαφώς ότι «εάν ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας μιας τράπεζας και ενός ενοποιημένου ομίλου είναι κατώτερος του 10 %, η τράπεζα και ο ενοποιημένος όμιλος θεωρούνται ανεπαρκώς κεφαλαιοποιημένα και η FCMC μπορεί να επιβάλει διορθωτικά μέτρα, π.χ. που να περιορίζουν τις λειτουργίες της τράπεζας». Στην περίπτωση της Citadele και του ενοποιημένου ομίλου της, η επιστολή προσθέτει ότι, προκειμένου για την κάλυψη των υφιστάμενων και των δυνητικών κινδύνων που απορρέουν από τις δραστηριότητες της Citadele, έως το τέλος του 2013 ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας του ομίλου έπρεπε να ανέλθει σε […] %.

(130) Με βάση αυτήν την επιστολή, η Επιτροπή δέχεται ότι η Citadele έπρεπε να έχει τον δείκτη της κεφαλαιακής επάρκειας τουλάχιστον άνω του 10 % στο τέλος του 2013 για να συνεχίσει τις εργασίες της στο ακέραιο.

(131) Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι ο απώτερος στόχος της χορήγησης κρατικών ενισχύσεων υπό μορφή δανείων μειωμένης εξασφάλισης, όπως ορίζεται στις αποφάσεις διάσωσης και στην τελική απόφαση για την Parex, ήταν να εξασφαλίσει επαρκή κεφαλαιοποίηση της Parex banka (Citadele μετά το 2010) προκειμένου να αποφευχθεί σοβαρή διαταραχή στην οικονομία της Λετονίας.

([32]) Περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη 21 της απόφασης διάσωσης.
([33]) Περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη 40.

(132) Ως εκ τούτου, η Επιτροπή συμφωνεί ότι, τον Ιούνιο του 2013, η Λετονία έπρεπε να λάβει διορθωτικά μέτρα για να αποφευχθούν οι κίνδυνοι που θα απέρρεαν από την αδυναμία της Citadele να συμμορφωθεί με τη μη αναμενόμενη αύξηση των εποπτικών απαιτήσεων. Για την αντιμετώπιση του πιθανού κεφαλαιακού ελλείμματος σε σύγκριση με τις νέες απαιτήσεις, οι μόνες πιθανές επιλογές θα ήταν:

α) εισφορά συμπληρωματικών κεφαλαίων —είτε ως κεφαλαίου πρώτης κατηγορίας είτε ως κεφαλαίου δεύτερης κατηγορίας (π.χ. χορήγηση νέων δανείων μειωμένης εξασφάλισης)·

β) παράταση της διάρκειας των υφιστάμενων δανείων μειωμένης εξασφάλισης για την τροποποίηση του ποσοστού απόσβεσής τους και πρόβλεψη μεγαλύτερου ποσοστού συμμετοχής των δανείων στο κεφάλαιο της τράπεζας.

(133) Ο πίνακας 2 αντικατοπτρίζει ένα σενάριο σύγκρισης μεταξύ των καταστάσεων όπου, ενώ όλες οι άλλες παράμετροι είναι ίδιες, η διάρκεια των δανείων μειωμένης εξασφάλισης παρατείνεται το 2013 (όπως έγινε με το δεύτερο μέτρο) ή διατηρείται υπό τους ίδιους όρους υπό τους οποίους τα δάνεια είχαν αρχικά εκδοθεί. Με βάση τον υπολογισμό, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η διατήρηση της διάρκειας των δανείων μειωμένης εξασφάλισης θα είχε οδηγήσει, λαμβάνοντας υπόψη όλους τους άλλους παράγοντες ως ίσους, σε αδυναμία της Citadele να επιτύχει δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας 10 % στα τέλη του 2013.

Πίνακας 2

Σύγκριση του επιπέδου του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας με ή χωρίς την παράταση των εν λόγω προθεσμιών

Συντελεστής κεφαλαιακής επάρκειας %	31 Δεκεμβρίου 2013
Χρηματοοικονομικές προβλέψεις πριν από την παράταση της προθεσμίας των 18 μηνών (του Ιουνίου 2013)	9,75
Πραγματικά στοιχεία στις 31 Δεκεμβρίου 2013, συμπεριλαμβανομένης της παράτασης της διάρκειας	10,30 ([1])
Προσωρινή απεικόνιση της πραγματικής κατάστασης χωρίς την παράταση της διάρκειας των 18 μηνών	9,30

([1]) Πληροφορίες που γνωστοποιούνται στην ετήσια έκθεση της Citadele του 2013, σ. 75: http://west.citadele.lv/common/img/uploaded/doc/reports/annual_report_2013_en.pdf

(134) Δεδομένου ότι:

α) οι νέες κεφαλαιακές απαιτήσεις έπρεπε να πληρούνται έως τις 31 Δεκεμβρίου 2013·

β) η δραστηριότητα διαχείρισης περιουσίας έπρεπε να εκποιηθεί έως την 31η Δεκεμβρίου 2013· και

γ) η απόσβεση χρέους μειωμένης εξασφάλισης επηρεάζει άμεσα τον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας,

η Επιτροπή συμφωνεί ότι το δεύτερο μέτρο αντιπροσωπεύει αποτελεσματική και αποδοτική λύση για να ικανοποιηθούν οι νέες απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας για τη Citadele και ότι η παράταση που χορηγήθηκε ήταν η ελάχιστη αναγκαία για την επίτευξη του εν λόγω στόχου. Η εν λόγω λύση δεν απαιτούσε μεταβίβαση νέων μετρητών (αν και απαιτούσε από τη Λετονία να απέχει από την ανάκτηση πόρων που θα έπρεπε διαφορετικά να εξοφληθούν σε αυτήν), ενώ παράλληλα αντιμετώπιζε το εποπτικό αίτημα με βάση την ανάγκη διαφύλαξης της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας.

(135) Επίσης, η Επιτροπή σημειώνει θετικά ότι, την 31η Δεκεμβρίου 2013, ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας της Citadele ήταν ελαφρώς πάνω από το ελάχιστο του 10 % ([34]), γεγονός που επιβεβαιώνει την άποψή της ότι η παράταση των 18 μηνών που χορηγήθηκε ήταν περιορισμένη στο ελάχιστο αναγκαίο.

6.3.3. *Όσον αφορά τη μη κοινοποιηθείσα ενίσχυση ρευστότητας που χορηγήθηκε στη Reverta (το τρίτο μέτρο)*

(136) Από το 2011 η Λετονία χορήγησε στη Reverta ενίσχυση ρευστότητας που υπερβαίνει τα ανώτατα όρια που είχαν εγκριθεί από την Επιτροπή στην τελική απόφαση για την Parex, τόσο για το βασικό σενάριο όσο και για το χειρότερο σενάριο. Τα όρια αυτά υπενθυμίζονται στον πίνακα 3 ([35]). Τα πραγματικά ποσά ενίσχυσης της ρευστότητας από τα οποία έχει επωφεληθεί η Reverta (που κοινοποιήθηκαν από τη Λετονία στο αναθεωρημένο σχέδιο αναδιάρθρωσης που υποβλήθηκε στο τέλος Ιανουαρίου 2014), όπως αναφέρεται στον πίνακα 4, υπερέβαιναν σταθερά εκείνα που ορίζονταν στην τελική απόφαση για την Parex:

([34]) Βλέπε πίνακα 2.
([35]) Οι πληροφορίες αυτές περιλαμβάνονται στον πίνακα 6 της τελικής απόφασης για την Parex.

Πίνακας 3

'Όρια ρευστότητας για τη Reverta, όπως αναφέρονται στην τελική απόφαση για την Parex

Εκατ. LVL	1.8.2010	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013
Βασικό σενάριο	458	446	419	349	315
Καλύτερο σενάριο	458	446	419	356	322
Χειρότερο σενάριο	458	446	419	344	307

Πίνακας 4

Πραγματικά ποσά ρευστότητας από τα οποία επωφελήθηκε η Reverta

Εκατ. LVL	1.8.2010	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013
Υπόλοιπο ενίσχυσης ρευστότητας	446	446	428	385	363

(137) Η ενίσχυση ρευστότητας που χορηγήθηκε στη Reverta είχε αρχικά εγκριθεί ως μέρος των συμβατών κρατικών ενισχύσεων που εγκρίθηκαν στην πρώτη απόφαση διάσωσης, με τη μορφή κρατικών καταθέσεων.

(138) Μετά την τελική απόφαση για την Parex (και τον διαχωρισμό της Parex banka σε «καλή» και «κακή» τράπεζα), η ενίσχυση ρευστότητας μεταφέρθηκε, στη συνέχεια, στη Citadele και τη Reverta. Η Citadele έχει ήδη εξοφλήσει στο ακέραιο το μερίδιό της της ενίσχυσης ρευστότητας, ενώ η Reverta έπρεπε να περιορίσει τα ποσά ενίσχυσης της ρευστότητας που έλαβε. Ωστόσο, το ποσό της ενίσχυσης ρευστότητας που χορηγήθηκε πραγματικά στη Reverta υπερβαίνει όλα τα επίπεδα που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο της τελικής απόφασης για την Parex.

(139) Η αξιολόγηση του σχεδίου αναδιάρθρωσης στην τελική απόφαση για την Parex στηρίχτηκε σε παραδοχές που παρουσιάστηκαν την εποχή εκείνη σχετικά με τις αναμενόμενες εισροές ρευστότητας στη Reverta, που θα της επέτρεπαν να αρχίσει την αποπληρωμή της ενίσχυσης ρευστότητας που χορηγήθηκε υπό τη μορφή κρατικών καταθέσεων έως τα επίπεδα που έχουν προκαθοριστεί στην τελική απόφαση για την Parex ([36]).

(140) Τα ποσά που αναμένεται να μην έχουν καταβληθεί, όπως περιγράφεται στην τελική απόφαση για την Parex, κυμαίνονταν από [0-100] εκατ. LVL (το βασικό σενάριο) έως [100-200] εκατ. LVL (το χειρότερο σενάριο). Ωστόσο, σύμφωνα με τις τελευταίες προβλέψεις ταμειακών ροών που υπέβαλε η Λετονία, η ενίσχυση ρευστότητας που διατέθηκε προβλέπεται να υπερβεί το όριο που καθορίζεται στην τελική απόφαση για την Parex έως το 2017, όπως φαίνεται στον πίνακα 5:

Πίνακας 5

Υπερβολικά ποσά ρευστότητας για τη Reverta έναντι σχεδίου αναδιάρθρωσης 2010

Εκατ. LVL	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017
Χειρότερο σενάριο (αρχικό σχέδιο αναδιάρθρωσης)	[250-300]	[250-300]	[200-250]	[150-200]
Κατ' εκτίμηση ενίσχυση ρευστότητας (επικαιροποίηση 2014)	[300-350]	[250-300]	[250-300]	[250-300]
Διαφορά	[…]	[…]	[…]	[…]

([36]) Βλέπε αιτιολογική σκέψη 55 της τελικής απόφασης για την Parex.

(141) Η Επιτροπή κατανοεί ότι, με δεδομένες τις ακόλουθες δυσκολίες:

α) τη χαμηλότερη ποιότητα και αξία των περιουσιακών στοιχείων, σε σύγκριση με ό,τι είχε προγραμματιστεί στο σχέδιο αναδιάρθρωσης· και

β) τη βραδύτερη ανάκτηση των εξασφαλίσεων και τις διαφορές που ανέκυψαν με τους οφειλέτες,

σημειώθηκε καθυστέρηση δύο ετών στην ταμειακή ανάκτηση (όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 45), σε σύγκριση με ό,τι είχε σχεδιαστεί κατά τη στιγμή της έκδοσης της τελικής απόφασης για την Parex. Η εν λόγω καθυστέρηση οδήγησε στην ανάγκη αύξησης της κρατικής ενίσχυσης.

(142) Ως εκ τούτου, οι συμπληρωματικές ανάγκες για ενίσχυση της ρευστότητας οφείλονταν στην επιδείνωση της χρηματοοικονομικής κατάστασης της Reverta σε σύγκριση με ό,τι είχε προβλεφθεί στην τελική απόφαση για την Parex. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι η ενίσχυση ρευστότητας που διατέθηκε αυξήθηκε σταδιακά κατά τα τελευταία έτη σε συνάρτηση με τις δυσκολίες της Reverta για την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων.

(143) Όπως αναφέρθηκε στην αιτιολογική σκέψη 56, η Λετονία ισχυρίζεται ότι, δεδομένου ότι μόνο 49,5 εκατ. LVL από τα 118,7 εκατ. LVL ενίσχυσης της ρευστότητας είχαν μετατραπεί σε κεφάλαιο, το υπόλοιπο ποσό των 69,2 εκατ. LVL ενίσχυσης της ρευστότητας δημιούργησε υπερβολικό επίπεδο ενίσχυσης ρευστότητας κατά το ίδιο περίπου ποσό.

(144) Ωστόσο, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 63 στοιχείο β της τελικής απόφασης για την Parex, μόνον οι κρατικές καταθέσεις μπορούν να μετατραπούν σε κεφάλαιο. Συνεπώς, η Επιτροπή θεωρεί ότι ένα χαμηλότερο επίπεδο ρευστότητας που μετατράπηκε σε κεφάλαιο δεν συνεπάγεται αυτομάτως υπερβολικό επίπεδο ενίσχυσης της ρευστότητας.

(145) Η Επιτροπή σημειώνει περαιτέρω ότι η τραπεζική άδεια λειτουργίας της Reverta είχε ανακληθεί το 2011, γεγονός με το οποίο αποφεύχθηκε η ανάγκη μετατροπής περαιτέρω ρευστότητας σε κεφάλαιο για την ικανοποίηση του κανονιστικού συντελεστή φερεγγυότητας. Η Επιτροπή αναγνωρίζει κατ' αυτόν τον τρόπο ότι η παύση των κεφαλαιακών απαιτήσεων ([37]) επέτρεψε στη Λετονία να χορηγήσει μικρότερο ποσό ενισχύσεων ανακεφαλαιοποίησης προς τη Reverta από το μέγιστο ποσό της ανακεφαλαιοποίησης που εγκρίθηκε με τις αποφάσεις.

(146) Με βάση τις δυσκολίες που αντιμετώπισε η Reverta όσον αφορά την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων και το περιορισμένο ποσό κεφαλαιοποίησης που απαιτείται μετά την ανάκληση της άδειας άσκησης τραπεζικών δραστηριοτήτων, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η ενίσχυση της ρευστότητας που έλαβε η Reverta περιορίστηκε στο ελάχιστο απαραίτητο για την ομαλή διαχείριση της διαδικασίας εκκαθάρισης.

(147) Η Επιτροπή κατέληξε επίσης στο συμπέρασμα ότι η πρόσθετη ενίσχυση ρευστότητας είναι σύμφωνη με την απαίτηση επιμερισμού των βαρών που προβλέπονται στην τραπεζική ανακοίνωση του 2013. Ειδικότερα, η Επιτροπή σημειώνει ότι, σύμφωνα με το σημείο 77 της τραπεζικής ανακοίνωσης του 2013, τα ίδια κεφάλαια των πρώην μετόχων της Parex banka έχουν απομειωθεί πλήρως και ότι η Λετονία έχει πλέον δεσμευθεί να αποτρέψει την παροχή πρόσθετης ενίσχυσης προς όφελος των κατόχων χρεωστικών τίτλων μειωμένης εξασφάλισης.

6.3.4. *Σχετικά με την αθέτηση της δέσμευσης για εκποίηση της δραστηριότητας διαχείρισης περιουσίας της Citadele (το τέταρτο μέτρο)*

(148) Οι λετονικές αρχές επισημαίνουν ότι, δεδομένων των τρεχουσών δύσκολων συνθηκών της αγοράς, η Λετονία δεν κατάφερε να εντοπίσει ενδιαφερόμενους αγοραστές για τη δραστηριότητα διαχείρισης περιουσίας της Citadele εντός της ταχθείσας προθεσμίας και δεν θα ήταν σε θέση να το πράξει ακόμη και εντός προβλέψιμου χρονικού ορίζοντα.

(149) Οι λετονικές αρχές υπενθυμίζουν ότι η πώληση της Citadele χαρακτηρίστηκε, μεταξύ άλλων δεσμεύσεων, ως βασικό μέτρο για την αντιμετώπιση της στρέβλωσης του ανταγωνισμού που τα μέτρα ενίσχυσης είχαν δημιουργήσει. Όμως, δεδομένης της επιδείνωσης της χρηματοοικονομικής κατάστασης της Citadele σε σύγκριση με ό,τι είχε προβλεφθεί κατά τον χρόνο έκδοσης της τελικής απόφασης για την Parex, η εκποίηση της Citadele δεν μπόρεσε να επιτευχθεί εντός του προβλεπόμενου χρονικού ορίζοντα.

(150) Η Λετονία υποστηρίζει, περαιτέρω, ότι ο συνδυασμός της πώλησης της δραστηριότητας διαχείρισης περιουσίας με τη Citadele θα βελτιώσει το ενδιαφέρον της αγοράς για τη Citadele και ότι η παράταση της περιόδου εκποίησης είναι πιο πιθανό να επιτρέψει την επανιδιωτικοποίηση της Citadele.

([37]) Όπως εξηγείται στις αιτιολογικές σκέψεις 53 έως 57.

(151) Η Επιτροπή δέχεται ότι η χρηματοοικονομική κατάσταση της Citadele είναι χειρότερη από ό,τι αναμενόταν να είναι στο αρχικό σχέδιο αναδιάρθρωσης. Η εν λόγω αξιολόγηση επιβεβαιώνεται και από τον εντολοδόχο παρακολούθησης ([38]) και αντανακλάται στους δείκτες που παρατίθενται στον πίνακα 6:

Πίνακας 6

Σύγκριση των κύριων οικονομικών δεικτών σε σύγκριση με το σχέδιο αναδιάρθρωσης

	31.12.2013	
	Σχέδιο αναδιάρθρωσης	Πραγματικά
Έξοδα εκμετάλλευσης/σύνολο εσόδων	[50-60]	57,0 %
Απομειωμένα περιουσιακά στοιχεία/καθαρά δάνεια	[0-5]	2,0 %
Καθαρό εισόδημα (Ζημία), σε εκατ. LVL	[20-30]	10,8
Απόδοση μετοχικού κεφαλαίου %	[20-30]	8,1 %
Ίδια κεφάλαια/Σύνολο ενεργητικού	[5-10]	6,9 %
Συντελεστής κεφαλαιακής επάρκειας	[10-20]	11,7 %

Λαμβάνοντας υπόψη το χαμηλότερο επίπεδο αποδοτικότητας της Citadele σε σύγκριση με το αρχικό σχέδιο αναδιάρθρωσης, η Επιτροπή κατανοεί τις δυσκολίες της εκποίησης της Citadele στο πλαίσιο ενός αυστηρού χρονοδιαγράμματος.

(152) Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η δέσμευση για την πώληση της δραστηριότητας διαχείρισης περιουσίας, καθώς και η δέσμευση για την πώληση της Citadele, συμπεριλήφθηκαν στην τελική απόφαση για την Parex για τον περιορισμό των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού, καθώς έδωσαν στους ανταγωνιστές τη δυνατότητα να υποβάλουν προσφορά για τις εν λόγω επιχειρήσεις ([39]).

(153) Η Επιτροπή σημειώνει θετικά ότι, μετά την τελική απόφαση για την Parex, η Citadele άρχισε μια διαδικασία πώλησης για να ελέγξει το ενδιαφέρον της αγοράς, ενώ διόρισε επίσης έναν ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα για τον σχεδιασμό της βέλτιστης στρατηγικής πώλησης, όπως αναφέρεται στις αιτιολογικές σκέψεις 61 και 62, καταβάλλοντας, συνεπώς, καλόπιστη προσπάθεια να συμμορφωθεί με τις εν λόγω δεσμεύσεις.

(154) Η Επιτροπή σημειώνει ότι η Λετονία ζητεί τώρα την παράταση της προθεσμίας για την ολοκλήρωση της πώλησης της δραστηριότητας διαχείρισης περιουσίας σε σύγκριση με τις προθεσμίες με τις οποίες δεσμεύθηκε να συμμορφωθεί το 2009. Η Λετονία ζητεί την τροποποίηση της τελικής απόφασης για την Parex για να αναβάλει την αρχική προθεσμία εκποίησης της δραστηριότητας διαχείρισης περιουσίας, προκειμένου να την πωλήσει μαζί με την Citadele, με βάση τις συμπληρωματικές δεσμεύσεις που αναφέρονται στις αιτιολογικές σκέψεις 64 έως 68.

6.3.5. *Αντισταθμιστικά μέτρα για την αντιμετώπιση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και την ενίσχυση του επιμερισμού των βαρών*

(155) Για να εγκρίνει η Επιτροπή τροποποιήσεις των τελικών αποφάσεών της, οι αλλαγές πρέπει να βασίζονται σε νέες δεσμεύσεις που μπορούν να θεωρηθούν ισοδύναμες με εκείνες που είχαν αρχικά υποβληθεί ([40]). Στην περίπτωση αυτή, τα μέτρα ενίσχυσης θα παραμείνουν συμβατά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της Συνθήκης μόνον εάν η συνολική ισορροπία της αρχικής απόφασης παραμείνει άθικτη. Προκειμένου να διαφυλαχτεί η αρχική ισορροπία, οι τροποποιηθείσες δεσμεύσεις δεν θα πρέπει να επηρεάσουν αρνητικά τη βιωσιμότητα του δικαιούχου ενίσχυσης, με το σύνολο των δεσμεύσεων να παραμένουν τουλάχιστον ισοδύναμες όσον αφορά τον επιμερισμό των βαρών και τα αντισταθμιστικά μέτρα, λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτήσεις των ισχυουσών ανακοινώσεων της Επιτροπής.

([38]) Έκθεση του εντολοδόχου παρακολούθησης για τις 31 Δεκεμβρίου 2013 που κοινοποιήθηκε στις 9 Μαΐου 2014.
([39]) Αιτιολογική σκέψη 152 της τελικής απόφασης για την Parex.
([40]) Για άλλες παρόμοιες αποφάσεις βλέπε, για παράδειγμα, SA.29833 KBC — Extension of the target date of certain divestments by KBC και Amendment of restructuring commitments («Παράταση της ημερομηνίας-στόχου ορισμένων εκποιήσεων από την KBC» και «Τροποποίηση των δεσμεύσεων αναδιάρθρωσης») (ΕΕ C 135 της 9.5.2012, σ. 5)· SA.29833 KBC — Accelerated phasing-out of the State Protection measure and amendments to the KBC restructuring plan («Επιταχυνθείσα σταδιακή κατάργηση του μέτρου κρατικής προστασίας και τροποποιήσεις του σχεδίου αναδιάρθρωσης της KBC») (ΕΕ C 163 της 8.6.2013, σ. 1)· SA.34539 Commerzbank — Amendment to the restructuring plan of Commerzbank («Τροποποίηση του σχεδίου αναδιάρθρωσης της Commerzbank») (ΕΕ C 177 της 20.6.2012, σ. 20).

(156) Από την άποψη αυτή, η Επιτροπή αξιολογεί θετικά το σύνολο δεσμεύσεων που υπέβαλε η Λετονία και οι οποίες παρουσιάζονται στις αιτιολογικές σκέψεις 64 έως 73, καθώς συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των δυνητικών στρεβλώσεων του ανταγωνισμού που απορρέουν από το πρώτο, το δεύτερο, το τρίτο και το τέταρτο μέτρο και στην εξασφάλιση επαρκούς επιμερισμού των βαρών από τους μετόχους των δικαιούχων εταιρειών.

(157) Το τμήμα 4 της ανακοίνωσης για την αναδιάρθρωση απαιτεί την εφαρμογή αποτελεσματικών και αναλογικών μέτρων για τον περιορισμό των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού.

(158) Η τελική απόφαση για την Parex περιελάμβανε αρκετά τέτοια μέτρα, από τα οποία η δέσμευση της Λετονίας να εκποιήσει ή να εκχωρήσει την εκποίηση της Citadele έως τις 31 Δεκεμβρίου 2015 ([41]) ήταν καθοριστικής σημασίας. Η Επιτροπή έκρινε επαρκείς και κατάλληλες για την αποφυγή των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού που απορρέουν από την κρατική ενίσχυση που χορηγήθηκε στην Parex banka τις δεσμεύσεις για την πώληση της Citadele εντός του εν λόγω χρονικού πλαισίου, σε συνδυασμό με τη μείωση του μεγέθους της Citadele και της παρουσίας της στην αγορά.

(159) Στην απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας, η Επιτροπή έκρινε ότι τόσο η αρχικά μεγαλύτερη διάρκεια των δανείων μειωμένης εξασφάλισης όσο και η 18μηνη παράτασή της που αποφασίστηκαν το 2013 αντιπροσώπευαν πρόσθετα πλεονεκτήματα για την Parex banka σε σύγκριση με τη μορφή του χρέους μειωμένης εξασφάλισης που εγκρίθηκε με τις αποφάσεις διάσωσης και την τελική απόφαση για την Parex.

(160) Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή χαιρετίζει τη δέσμευση που προσφέρεται από τη Λετονία να επισπεύσει την προθεσμία για την ολοκλήρωση της πώλησης της Citadele, από τις 31 Δεκεμβρίου 2015 στις […], ως μέτρο για να αντισταθμιστεί το πρόσθετο πλεονέκτημα που απορρέει από τη μεγαλύτερη διάρκεια των δανείων μειωμένης εξασφάλισης. Η επιτάχυνση της πώλησης της Citadele συμβάλλει στη διατήρηση ισότιμων όρων ανταγωνισμού.

(161) Επιπλέον, η Επιτροπή σημειώνει ότι η Λετονία έχει υποβάλει σαφή δέσμευση για […] εάν η πώληση δεν επιτευχθεί εντός της εν λόγω συντομότερης προθεσμίας. Η δέσμευση αυτή αποτελεί πρόσθετη διασφάλιση (κάτι που δεν περιλαμβάνεται ρητά στο αρχικό σχέδιο αναδιάρθρωσης), για να διασφαλιστεί ότι οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού θα μειωθούν επαρκώς, καθώς σε λιγότερο από […] η Citadele θα […].

(162) Επίσης, η Επιτροπή σημειώνει θετικά ότι η Λετονία έχει δεσμευθεί να μειώσει περαιτέρω το ποσό του κεφαλαίου που μπορεί να παρασχεθεί στη Reverta από τις λετονικές αρχές, όπως παρουσιάζεται στην αιτιολογική σκέψη 69.

(163) Το τμήμα 3 της ανακοίνωσης για την αναδιάρθρωση προβλέπει ότι οι τράπεζες και οι μέτοχοί τους θα πρέπει να συμβάλουν στην αναδιάρθρωση όσο το δυνατόν περισσότερο προκειμένου να περιορίσουν στο ελάχιστο την ενίσχυση και να αντιμετωπίσουν τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και ζητήματα ηθικού κινδύνου.

(164) Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη τα πρόσθετα αντισταθμιστικά μέτρα που προτείνονται από τη Λετονία για να εξασφαλιστεί ότι τρίτα μέρη δεν θα επωφεληθούν από το ποσό της πρόσθετης ενίσχυσης που ελήφθη από τη Reverta, δηλαδή τη δέσμευση για ενισχυμένες ρυθμίσεις επιμερισμού των βαρών που περιγράφονται στις αιτιολογικές σκέψεις 70 έως 73.

(165) Η Λετονία δεσμεύεται ότι η Citadele και η Reverta (πρώην Parex banka), καθώς και οι συνδεδεμένες με αυτές επιχειρήσεις δεν θα καταβάλλουν τόκους, μερίσματα ή τοκομερίδια για υφιστάμενα κεφαλαιακά μέσα (συμπεριλαμβανομένων των προνομιούχων μετοχών, των μετοχών Β και των ανώτερων και κατώτερων κεφαλαίων δεύτερης κατηγορίας) (είτε οφειλόμενα είτε δεδουλευμένα) ούτε θα ασκήσουν τυχόν δικαιώματα αγοράς σε σχέση με αυτά, σε οποιουσδήποτε κατόχους χρεωστικών τίτλων μειωμένης εξασφάλισης ή μετόχους, που δεν είναι αυστηρά το λετονικό κράτος ή η ETAA, έως ότου και εκτός εάν η κρατική ενίσχυση προς τη Reverta και/ή τη Citadele έχει αποπληρωθεί πλήρως και εκτός εάν υπάρχει νομική υποχρέωση να το πράξει. Στο πλαίσιο αυτό, η Λετονία δεσμεύεται, επίσης, να άρει κάθε τέτοια νομική υποχρέωση, το συντομότερο δυνατόν, και το αργότερο έως τις 30 Απριλίου 2015. Ως εκ τούτου, οι κάτοχοι υφιστάμενων κεφαλαιακών μέσων δεν θα λάβουν καμία πληρωμή, δεδομένου ότι αυτά τα υφιστάμενα κεφαλαιακά μέσα δεν φέρουν υποχρεωτικό τοκομερίδιο, και, κατά την εκκαθάριση της Reverta (που θα πραγματοποιηθεί μέχρι το τέλος του 2017), έπονται των προνομιούχων απαιτήσεων. Επειδή η Reverta έχει αρνητικό κεφάλαιο, θα είναι αδύνατο στην πράξη για τους κατόχους των εν λόγω κεφαλαιακών μέσων, να λάβουν οποιαδήποτε πληρωμή ή επιστροφή.

(166) Επιπλέον, πέραν των δεσμεύσεων που αναφέρονται στην αιτιολογική σκέψη 165, η Λετονία αναλαμβάνει επίσης τη δέσμευση να μην αποπληρώσει το τυχόν ανεξόφλητο χρέος (κεφάλαιο) των παλαιών δανείων μειωμένης εξασφάλισης, εκτός εάν και έως ότου όλες οι κρατικές ενισχύσεις στη Reverta/Citadele εξοφληθούν πλήρως, στο μέτρο που είναι αναγκαίο για να καλυφθεί η αρνητική καθαρή αξία του ενεργητικού της Reverta και υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχει σχετική νομική βάση. Για τον σκοπό αυτό, το ανεξόφλητο χρέος (κεφάλαιο) των παλαιών δανείων μειωμένης

([41]) Αιτιολογική σκέψη 76 της τελικής απόφασης για την Parex.

εξασφάλισης: είτε i) θα υπόκειται σε δεσμευτική εντολή ότι καμία πληρωμή δυνάμει των παλαιών δανείων μειωμένης εξασφάλισης δεν θα καταστεί ληξιπρόθεσμη και απαιτητή· είτε ii) θα μετατραπεί σε κεφάλαιο πρώτης κατηγορίας χωρίς δικαίωμα ψήφου· είτε iii) θα απομειωθεί. Στο πλαίσιο αυτό, εκτιμώντας ότι η εθνική νομοθεσία δεν παρέχει κατάλληλη νομική βάση που να προβλέπει τη συμμόρφωση με αυτή τη δέσμευση, η Λετονία δεσμεύεται περαιτέρω να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσει ότι οι νομικές διατάξεις που απαιτούνται προκειμένου να συμμορφωθεί προς την ανωτέρω δέσμευση θα θεσπιστούν έως τις 30 Απριλίου 2015 το αργότερο.

(167) Η Επιτροπή χαιρετίζει τις δεσμεύσεις της Λετονίας που αναφέρονται στις αιτιολογικές σκέψεις 165 και 166, καθώς, αποσκοπώντας στη μείωση των πληρωμών του αρχικού κεφαλαίου και των τόκων που οφείλονται για παλαιά δάνεια μειωμένης εξασφάλισης και κεφαλαιακά μέσα της Reverta και της Citadele, παρέχουν πρόσθετο επιμερισμό των βαρών.

(168) Κατά συνέπεια, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι τα προτεινόμενα αντισταθμιστικά μέτρα που αναφέρονται στην παράγραφο 5.5 μπορούν να θεωρηθούν επαρκή και ισοδύναμα (από άποψη αποτελεσματικότητας) με τα προηγουμένως προταθέντα από τη Λετονία και εγκεκριμένα από την Επιτροπή με την τελική απόφαση για την Parex, όπως τροποποιήθηκε με την τροποποιητική απόφαση. Πράγματι, τα προτεινόμενα αντισταθμιστικά μέτρα επιδιώκουν τον ίδιο στόχο του περιορισμού της στρέβλωσης του ανταγωνισμού. Είναι καλά στοχοθετημένα, δεδομένου ότι στοχεύουν στον περιορισμό των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού στις αγορές στις οποίες δραστηριοποιείται η Citadele.

(169) Η Επιτροπή, ως εκ τούτου, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι τροποποιημένες δεσμεύσεις είναι ισοδύναμες με τις αρχικές όσον αφορά την αποκατάσταση της βιωσιμότητας, τον επιμερισμό των βαρών και τη μείωση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού. Η αντικατάσταση των αρχικών δεσμεύσεων από τις νέες δεσμεύσεις δεν αλλοιώνει τη συμβατότητα της ενίσχυσης με την εσωτερική αγορά, που διαπιστώθηκε με την τελική απόφαση για την Parex, όπως τροποποιήθηκε με την τροποποιητική απόφαση.

7. **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ**

(170) Η Επιτροπή εκφράζει τη λύπη της για το ότι η Λετονία εφάρμοσε παράνομα το πρώτο, το δεύτερο και το τρίτο μέτρο κατά παράβαση του άρθρου 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ και ότι παρέβη τη δέσμευση να εκποιήσει τη δραστηριότητα διαχείρισης περιουσίας της Citadele εντός της προθεσμίας που καταγράφεται στην τελική απόφαση για την Parex (το τέταρτο μέτρο).

(171) Ωστόσο, για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω και λαμβάνοντας υπόψη τις πρόσθετες δεσμεύσεις που ανέλαβαν η Λετονία και η Citadele,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Τα ακόλουθα μέτρα συνιστούν κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης:

α) η χορήγηση στην Parex banka δανείων μειωμένης εξασφάλισης με αρχική διάρκεια που υπερβαίνει τους σχετικούς όρους του μέτρου που εγκρίθηκε στις αποφάσεις διάσωσης και την τελική απόφαση για την Parex (το πρώτο μέτρο)·

β) η χορήγηση στην Citadele πρόσθετης 18μηνης παράτασης της διάρκειας των δανείων μειωμένης εξασφάλισης ύψους 37 εκατ. LVL (το δεύτερο μέτρο)·

γ) η χορήγηση στη Reverta ενίσχυσης της ρευστότητας που υπερβαίνει τα ανώτατα όρια που έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή στην τελική απόφαση για την Parex (το τρίτο μέτρο).

Άρθρο 2

Οι ενισχύσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 είναι συμβατές με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της Συνθήκης υπό το πρίσμα των δεσμεύσεων που ανέλαβε η Λετονία, όπως ορίζεται στο παράρτημα I.

Άρθρο 3

Οι προθεσμίες για την εκποίηση της δραστηριότητας διαχείρισης περιουσίας (WMB) της Citadele έως τις 30 Ιουνίου 2013 χωρίς εντολοδόχο εκποίησης ή έως τις 31 Δεκεμβρίου 2013 με εντολοδόχο εκποίησης (το τέταρτο μέτρο), που καταγράφονται στην αιτιολογική σκέψη 73 της απόφασης C (2010) 6202 final corr. της Επιτροπής, της 15ης Σεπτεμβρίου 2009, σχετικά με την κρατική ενίσχυση C 26/09 (πρώην N 289/09) που η Λετονία προτίθεται να θέσει σε εφαρμογή για την αναδιάρθρωση της AS Parex banka τροποποιούνται σύμφωνα με τη δέσμευση που υπέβαλε η Λετονία και η οποία παρατίθεται στο παράρτημα II.

Άρθρο 4

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στη Δημοκρατία της Λετονίας.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2014.

Για την Επιτροπή
Joaquín ALMUNIA
Αντιπρόεδρος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Με βάση τα ανωτέρω, η Λετονία προσφέρεται να αποσαφηνίσει και να ενισχύσει τις δεσμεύσεις της όσον αφορά το κεφάλαιο και τους οφειλόμενους τόκους για τα παλαιά δάνεια μειωμένης εξασφάλισης, ως εξής:

α) Η Citadele banka και η Reverta (πρώην Parex banka), καθώς και οι συνδεδεμένες με αυτές επιχειρήσεις, δεν καταβάλλουν τόκους, μερίσματα ή τοκομερίδια σε υφιστάμενα κεφαλαιακά μέσα (συμπεριλαμβανομένων των προνομιούχων μετοχών, των μετοχών Β και των ανώτερων και κατώτερων κεφαλαίων δεύτερης κατηγορίας) (είτε οφειλόμενα είτε δεδουλευμένα) ούτε ασκούν τυχόν δικαιώματα αγοράς σε σχέση με αυτά, σε κατόχους χρεωστικών τίτλων μειωμένης εξασφάλισης ή μετόχους που δεν είναι αυστηρά το λετονικό κράτος ή η ETAA, έως ότου και εκτός εάν η κρατική ενίσχυση προς τη Reverta και/ή τη Citadele έχει αποπληρωθεί πλήρως και εκτός εάν υπάρχει νομική υποχρέωση να το πράξει. Στον βαθμό που υπάρχουν τέτοιες νομικές υποχρεώσεις, η Λετονία αναλαμβάνει την υποχρέωση να τις άρει το συντομότερο δυνατόν (και, σε κάθε περίπτωση, το αργότερο έως τις 30 Απριλίου 2015).

β) Επίσης, οι αρχές της Λετονίας δεσμεύονται να μην αποπληρώσουν το τυχόν ανεξόφλητο χρέος (κεφάλαιο) των παλαιών δανείων μειωμένης εξασφάλισης (εκτός εάν και μέχρις ότου όλες οι κρατικές ενισχύσεις στη Reverta/Citadele εξοφληθούν πλήρως), το οποίο είτε θα:

   i) υπόκειται σε δεσμευτική διάταξη ότι καμία πληρωμή στο πλαίσιο των παλαιών δανείων μειωμένης εξασφάλισης δεν καθίσταται ληξιπρόθεσμη και απαιτητή· είτε

   ii) μετατρέπεται σε κεφάλαιο πρώτης κατηγορίας χωρίς δικαίωμα ψήφου· είτε

   iii) απομειώνεται·

   στον βαθμό που είναι αναγκαίος για να καλυφθεί την αρνητική καθαρή αξία του ενεργητικού της Reverta, και υπό τον όρο ότι υπάρχει σχετική νομική βάση.

γ) Οι αρχές της Λετονίας θα λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι τυχόν νομοθετικές διατάξεις που απαιτούνται για να συμμορφωθούν με τις ανωτέρω δεσμεύσεις θα τεθούν σε εφαρμογή έως τις 30 Απριλίου 2015 το αργότερο.

δ) Το ανώτατο συνολικό ποσό του κεφαλαίου που χορηγείται στη Reverta από τις λετονικές αρχές πρέπει να μειωθεί σε 49,5 εκατ. LVL, από 118,7 εκατ. LVL προηγουμένως.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

1. Οι αρχές της Λετονίας και η Citadele αναλαμβάνουν να καταβάλουν τις βέλτιστες δυνατές προσπάθειες ώστε να λάβουν το συντομότερο δυνατό και, σε κάθε περίπτωση, πριν από την […] δεσμευτικές προσφορές για την πώληση του συνόλου της συμμετοχής της Δημοκρατίας της Λετονίας στην Citadele (συμπεριλαμβανομένης της δραστηριότητας διαχείρισης περιουσίας). Η πώληση θα ολοκληρωθεί έως τις […] το αργότερο. Αφήνεται στη διακριτική ευχέρεια της Δημοκρατίας της Λετονίας (και του συμβούλου της) να αποφασίσει ποια είναι η κατάλληλη δομή και οι λεπτομέρειες της συναλλαγής πώλησης (π.χ. εμπορική πώληση ή ΑΔΠ), εφόσον η Δημοκρατία της Λετονίας, τελικά, θα εκποιήσει τη συνολική συμμετοχή της στη Citadele έως τις […] το αργότερο. Στην περίπτωση ΑΔΠ, η Δημοκρατία της Λετονίας δεσμεύεται να συμφωνήσει σε ένα δεσμευτικό ενημερωτικό δελτίο με τη λετονική FCMC έως τις […].

2. Οι αρχές της Λετονίας και η Citadele αναλαμβάνουν επίσης τη δέσμευση ότι θα διοριστεί ένας εντολοδόχος εκποίησης εάν, έως τις […], δεν ληφθούν μη δεσμευτικές προτάσεις ή, στην περίπτωση της ΑΔΠ, που έχει τον ίδιο στόχο, δεν έχει συμφωνηθεί ενημερωτικό δελτίο με την FCMC. Σε μια τέτοια περίπτωση, η Δημοκρατία της Λετονίας θα λάβει τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλιστεί ότι ο εντολοδόχος εκποίησης διορίζεται και δραστηριοποιείται από τις […]. Εξυπακούεται ότι ο χρηματοοικονομικός σύμβουλος για την πώληση της Citadele θα μπορούσε επίσης να διοριστεί εντολοδόχος της εκποίησης στις […]. Εάν διοριστεί εντολοδόχος εκποίησης, οι αρχές της Λετονίας και η Citadele δεσμεύονται να λαμβάνουν δεσμευτικές και αμετάκλητες για όλα τα μέρη προσφορές έως τις […] και να συνάψουν δεσμευτική και αμετάκλητη συμφωνία για την πώληση του συνόλου των μετοχών της Δημοκρατίας της Λετονίας στη Citadele έως τις […], ολοκληρώνοντας τη σχετική διαδικασία έως τις […] το αργότερο.

3. Περαιτέρω, οι αρχές της Λετονίας και η Citadele δεσμεύονται ότι, στις […], η Citadele θα […] νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες και οι υπολειπόμενες επιχειρηματικές δραστηριότητες της Citadele […], σε περίπτωση που η Δημοκρατία της Λετονίας δεν έχει συνάψει έως τις […] δεσμευτική και αμετάκλητη συμφωνία, που προβλέπει την ολοκλήρωση της πώλησης έως τις […] του συνόλου των μετοχών της Δημοκρατίας της Λετονίας στην Citadele ή, εάν η ΑΔΠ δεν επιτρέπει στη Δημοκρατία της Λετονίας την πώληση του συνόλου των μετοχών της στην Citadele, έως τις […].

4. Οι αρχές της Λετονίας και η Citadele δεσμεύονται να ολοκληρωθεί η συναλλαγή πώλησης και αγοράς για την πώληση του συνόλου των μετοχών της Δημοκρατίας της Λετονίας στη Citadele έως τις […]. Εάν η πώληση των εν λόγω μετοχών δεν έχει ολοκληρωθεί έως τις […], δεσμεύονται ότι η Citadele θα […] νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες και οι υπολειπόμενες επιχειρηματικές δραστηριοτήτων της Citadele θα […] από […].

5. Εάν οι δραστηριότητες της Citadele είναι […] σε οποιαδήποτε από τις περιπτώσεις που αναφέρονται ανωτέρω, τυχόν τμήματα των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της Citadele για τα οποία υπάρχει ενδιαφέρον τρίτων μερών μπορούν να πωληθούν και να μεταφερθούν από τη Δημοκρατία της Λετονίας και/ή την Citadele σε αυτό το τρίτο μέρος (με την επιφύλαξη της αρχής της […] και χωρίς καμία νέα κρατική ενίσχυση).